

MATKA NAUHAN YMPÄRI KYMMENESSÄ PÄIVÄSSÄ

Materiaalipaketti Lönnebon rukoushelmiin pohjaten

Minna Huttunen
Opinnäytetyö, kevät 2015
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto
Sosionomi (AMK) +
Kirkon nuorisotyönohjaajan vir-
kakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Huttunen, Minna. Matka nauhan ympäri kymmenessä päivässä. Materiaalipaketti Lönnebon rukoushelmiin pohjaten. Kauniainen, kevät 2015, 77s., 2liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli koota olemassa olevia toiminnallisia menetelmiä hyödyntäen materiaalipaketti varhaisnuorisotyön kerhonohjaajien käyttöön. Materiaalipaketin toimintakerrat pohjautuvat Martin Lönnebon Rukoushelmiin. Toive materiaalipaketista esitettiin yhteistyöseurakunnasta, Salpausselän seurakunnasta.

Keskeisimpiä teoreettisia käsitteitä opinnäytteen kannalta ovat Lönnebon rukoushelmet, kristillinen kasvatus erityisesti varhaisnuorisotyön näkökulmasta, varhaisnuoren kehitysvaihe, sekä ryhmätoiminta. Työtä työstäessä tutustuttiin myös erilaisiin toiminnallisiin menetelmiin.

Materiaalipaketin kokonaisuuksia testattiin varhaisnuorisotyön leireillä, sekä rippikoululeireillä. Varhaisnuorisotyön leireillä palautetta kerättiin leiriläisiltä ja isosilta palautelomakkeella. Nuorisotyönohjaajilta kerättiin suullista ja vapaaehtoista kirjallista palautetta.

Materiaalipaketille oli kysyntää seurakunnassa, joten työ vastasi työelämän tarpeeseen. Opinnäytteelle asetetut tavoitteet täyttyivät prosessin aikana. Palautteen perusteella materiaalipaketti oli toimiva, eikä suuria korjausehdotuksia ilmennyt.

Asiasanat: rukoushelmet, kirkon varhaisnuorisotyö, kristillinen kasvatus, toiminnalliset menetelmät, virikemateriaali

ABSTRACT

Huttunen, Minna. Around the pearls in ten days: Material for using Lönnebo's Pearls of Life in clubs for school-aged children. 77p., 2 appendices. Language Finnish. Kauniainen, Spring 2015.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The purpose of this thesis was to produce a material for the young leaders of clubs for school-aged children based on Martin Lönnebo's Pearls of Life. A youth work leader in Salpausselkä congregation asked for some kind of material to use for leading clubs, because the club leaders had made Pearls of Life with children in the clubs but did not know how to implement.

For the theoretical background the most important things were The Pearls of Life, Church youth work and also different kinds of activities. The material was made based on these things. There is guides for ten club meetings in the material. The material consist of different kinds of activities such as playing, drawing and acting. The material was tested at three camps in Salpausselkä congregation in Lahti.

The feedback was collected from the participants of the camps. Also the young confirmed volunteers, club leaders and youth work leaders gave feedback. Feedback was mostly positive and there were also some little suggestions how to develop the material. The material was edited based on the feedback. The edited material is linked in the end of this thesis.

Key words: Pearls of Life, church youth work

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 MARTIN LÖNNEBON RUKOUSHELMET	6
2.1 Helmet lyhyesti	6
2.2 Käyttötarkoitus	9
2.3 Sovellettavuus	10
3 KRISTILLINEN KASVATUS	12
3.1 Kristillisen kasvatuksen kuusi ulottuvuutta	12
3.2 Kristillinen varhaisnuorisotyö	14
3.2.1 Varhaisnuorisotyön kerhotoiminta	15
3.2.2 Kerhon ohjaaminen	16
4 KOULUIKÄISTEN MAAILMA	18
5 RYHMÄTOIMINTA	21
6 TOIMINNALLISET MENETELMÄT	23
6.1 Bibliodraama ja draamattu	23
6.2 Musiikki	24
6.3 Leikkiminen ja liikkuminen	25
6.4 Piirtäminen ja askartelu	25
7 TAVOITTEET	26
8 HANKKEEN TOTEUTUS	27
8.1 Materiaalin suunnittelu	27
8.2 Ensimmäinen kokeilu, Minä-helmi varhaisnuorisotyön leirillä	31
8.3 Toinen kokeilu, Rakkauden helmet varhaisnuorisotyön leirillä	32
8.4 Kolmas kokeilu, rukoushelmihetket rippikoulussa	34
9 PALAUTE, ARVIOINTI JA POHDINTA	36
LÄHTEET	41
LIITE 1: Palautelomake	44
LIITE 2: Materiaalipaketti	45

1 JOHDANTO

Tein syksyllä 2013 viransijaisuutta Salpausselän seurakunnan varhaisnuorisotyössä. Tämän viransijaisuuden yhteydessä seurakunnan varhaisnuorisotyötä tekevältä nuorisotyönohjaajalta nousi esiin toive jonkinlaisesta materiaalista, jonka avulla kerhonohjaajat voisivat käyttää rukoushelmiä kerhotyössä. Toiveen pohjalla oli se, että kerhonohjaajat olivat innostuneet tekemään kerhoissaan rukoushelmiä, mutta eivät osanneet hyödyntää niitä mitenkään. Aihe kuulosti mielenkiintoiselta, joten tartuin siihen ajatuksenani tehdä aiheesta opinnäyte.

Rukoushelminauha oli minulle ennestään tuttu, mutta esimerkiksi rippikouluissa, joissa olin niihin tutustunut, oli helmet vain askarreltu, mutta niitä ei oltu juurikaan hyödynnetty. Olen kaivannut rukoushelmiin enemmän tarttumapintaa ja sitä, etteivät helmet jää vain yhteiseksi askarteluksi, vaan voisivat olla osa päivittäistä rukouselämää rippikoulussa ja vielä sen jälkeenkin. Tämä opinnäytetyö mahdollisti siis myös itselleni tarkemman tutustumisen rukoushelmien maailmaan ja niiden hyödyntämiseen työssä. Rukoushelmien käyttö opetusvälineenä ja soveltaminen toiminnallisten menetelmien muotoon tuntui kiinnostavalta aiheelta. Myös tutustuminen uusiin toiminnallisiin menetelmiin ja uusien työtapojen löytäminen oli opinnäytteen mukana tullut hyvä lisä.

Työni kannalta keskeisiä teoreettisia lähtökohtia rukoushelmien lisäksi ovat kristillinen kasvatus, erityisesti varhaisnuorisotyön näkökulmasta, varhaisnuoren ikävaihe, sekä ryhmätoiminta. Keskityn teoriaosuudessa tarkastelemaan näitä aiheita niiltä osin, kuin se on opinnäytteeni kannalta olennaista. Teoria-aineiston tarkoitus on luoda pohjaa materiaalipaketin työstämiselle ja testaamiselle.

Hankkeen toteutus -luvussa kerron materiaalipaketin suunnittelusta, sekä testaamisesta. Materiaalia oli alunperin tarkoitus testata sekä kerhoissa, että leireillä, mutta lopulta materiaalin testaaminen onnistui vain varhaisnuorisotyön leireillä, sekä rippikouluissa. Materiaaliin valitut menetelmät ovat osittain minulle ennestään tuttuja ja osittain opinnäytteeni myötä tutuksi tulleita. Päädyinkin käyt-

tämään jo olemassa olevia menetelmiä ja harjoituksia soveltaen, sillä erilaista virikemateriaalia on saatavilla runsaasti.

Työelämän yhteistyötahona toimi Salpausselän seurakunta, joka on yksi neljästä Lahden seurakuntayhtymän seurakunnasta. Se sijaitsee läntisessä Lahdessa ja siinä on 16 000 jäsentä. Seurakunnan varhaisnuorisotyön kerhotoiminnasta vastaa nuorisotyönohjaaja Tea Härkönen. Seurakunnan alueella toimii vuosittain useampia kerhoja, jotka toimivat neljässä eri paikassa. Kerhot ovat keskenään hieman erilaisia, liikunta- ja kokkikerhoista puuhakerhoihin, riippuen kerhonohjaajien omista mielenkiinnonkohteista ja osaamisalueista. (Salpausselän seurakunta i.a.) Salpausselän seurakunnan toiminta on tullut minulle tutuksi niin kerholaisena, partiolaisena, leiriläisenä kuin isosena ja työntekijänäkin. Opin näytteen kannalta oli luontevaa, että yhteistyöseurakunta on minulle ennestään tuttu, jotta voimavarat voi keskittää itse opinnäytteen tekemiseen, seurakuntaan tutustumisen sijaan.

Rukoushelmet sopivat kaiken ikäisille. Rukoushelmien teemat ja aiheet koskettavat erilaisissa elämänvaiheissa olevia ihmisiä ja niistä löytyy helposti tarttumapintaa mihin tahansa elämänvaiheeseen tai -tilanteeseen. Rukoushelmien teemoja hyödyntämällä ja toiminnallisia menetelmiä soveltamalla rakentui materiaalipaketti hyödynnettäväksi kouluikäisten tyttöjen ja poikien kanssa toimimiseen.

2 MARTIN LÖNNEBON RUKOUSHELMET

Martin Lönnebon rukoushelmet (ruo. frälsarkransen) ovat Ruotsin luterilaisen kirkon piispa Martin Lönnebon kehittämät helmet. Rukoushelmien taustalla on idea pelastusrenkaasta, johon hukkuvan on helppo tarttua. Rukoushelmet kuvaavat pelastusrengasta sisältämällä elämälle tärkeitä asioita, joihin voi turvata. Ajatus helmistä syntyi vuonna 1995, kun Lönnebo haaksirikkoutui syysmyrskysä saarelle ja alkoi pohtia elämän tärkeitä asioita ja tukipilareita, sekä keinoja päästä lähemmäs Jumalaa. Alunperin helmiä kertyi liiankin paljon, joten Lönnebo karsi helmiä helmi helmeltä. Ensin jäljelle jäi vain iso kultainen Jumala-helmi. Lopulta Lönnebo sai kuitenkin nauhaansa 18 tärkeintä helmeä. (Lönnebo 1996, 23–24. Raittila 2000, 7–8.) Nämä jäljelle jääneet helmet ovat Jumala-helmi, hiljaisuuden helmet (6kpl), minä-helmi, kasteen helmi, autiomaan helmi, pyhän huolettomuuden helmi, rakkauden helmet (2kpl), salaisuuden helmet (3kpl), yön helmi sekä ylösnousemuksen helmi. Näillä jokaisella helmellä on oma merkityksensä ja sisältönsä ja jokaiselle helmelle on olemassa omia rukouksia. (Hakkarainen 2009, 9. Holländer, Salmensaari & Storbacka 2002, 7–9. Raittila 2000, 7–15.)

2.1 Helmet lyhyesti

Jumala-helmi aloittaa ja lopettaa helminauhan, se symboloi Jumalan kaikkivaltiota ja äärettömyyttä. Siihen sisältyy elämän alku ja syvin tarkoitus, se, mikä elämässä todella on tärkeää. (Lönnebo, Johansson, Welin & Haavisto 2007, 21.)

Hiljaisuuden helmiä on rukousnauhassa yhteensä kuusi kappaletta. Hiljaisuuden helmet yksinkertaisuudessaan merkitsevät hiljaisuutta, mielellään mahdollisimman pitkäkestoista. Näiden helmien kohdalla hiljentymisen vapauttaa ajatukset lepoon, ja on lupa olla hiljaa. Hiljentymisen kaikkivaltiaan edessä on tie rauhaan. (Lönnebo 2006, 33–34.)

Minä-helmi sisältää ajatuksen ihmisestä Jumalan kuvana, ainutkertaisena ihmisenä. Tämän helmen äärellä pysähdytään pohtimaan niin omaa pienuutta kuin omaa erityisyyttään, omaa minuutta. Helmi kuvastaa ihmisen arvokkuutta, mutta myös vastuuta. (Lönnebo 2006, 28–29.)

Kasteen helmi kuvastaa uudesti syntymistä ja puhdistumista, tulemistä lapsen kaltaiseksi. Helmi kuvaa antautumista, eli aikuisuuden taakkojen jättämistä taakseen ja uudelleen aloittamista. Helmi kuvaa kääntymystä, eli jättäytymistä Jumalan armon varaan. (Lönnebo 2006, 29.)

Autiomaan helmi sisältää ajatuksia koettelemuksesta, opettelemisesta ja kiusauksista. Tämä helmi on täydellisen itsehillinnän helmi, joka johtaa kohti hyvää tulevaisuutta. Koettelemukset ovat luonnollinen ja välttämätön osa ihmiselämää. (Lönnebo 2006, 29–30.)

Pyhän huolettomuuden helmi kertoo siitä, että meidän tulisi elää huolettomina ja vapautua omasta ahtaasta ja pelokkaasta minästä. Tämä on elämänrohkeutta ja elämänhalua, ei ole kyse vain siitä, miten asiat ovat vaan myös siitä, miten asiat ottaa. (Lönnebo 2006, 230.)

Rakkauden helmet kertovat kahdesta erilaisesta rakkaudesta. Ensimmäinen helmi kertoo ja muistuttaa Jumalan rakkaudesta ihmiseen vastaanotettuna lahjana. Ihminen kokee, että häntä rakastetaan juuri sellaisena kuin hän on. Tämä rakkaus on pyyteetön ja suuri. Toinen helmi kertoo lähimmäisenrakkaudesta annettuna rakkautena ja siitä, että ihminen voi rakastaa, kun Jumala on ensin rakastanut häntä. (Lönnebo 2006, 30.)

Salaisuuden helmet kätkevät sisäänsä kaikki salaiset rukoukset. Nämä helmet auttavat rukoilijaa muistamaan niitä mielen tärkeimpiä piilotettuja rukouksia ja kantavat sisällään kaikki tärkeimmät rukoukset. Näiden helmien kohdalla usein pysähdytään miettimään niitä rakkaita ja tärkeitä ihmisiä, joiden puolesta halutaan rukoilla. (Lönnebo 2006, 31.)

Yön helmi kertoo kärsimyksestä, surusta ja kuolemasta. Nämä synkät kokemukset voivat tehdä ihmisestä vahvemman, jos uskaltaa jättää ne Jumalan käsiin ja luottaa, että hän kantaa raskaidenkin hetkien yli. (Lönnebo 2006, 31.)

Ylösnousemuksen helmi muistuttaa ylösnousemuksesta, joka joskus koettiin olevan kaikkein kauimpana, ja joka nyt onkin lähimpänä. Ylösnousemuksen helmi muistuttaa rauhasta, joka on mahtava toiminnan lähde. (Lönnebo 2006, 31–32.)

Helmirukoukset kuuluvat Raittilan teoksessa (2000, 22–24) näin:

- Jumala-helmi: *Sinä olet ääretön. Sinä olet lähellä. Sinä olet valo*
- Hiljaisuuden helmet: *Ota yksinäisyyteni. Olen sinun*
- Minä-helmi: *Minä olen suuri ihme, ja kiitän sinua siitä*
- Kasteen helmi: *Kasteessa ristinmerkkinä piirsit minuun sanasi: Sinä olet minun. En koskaan hylkää sinua.*
- Autiomaan helmi: *Teen väärin ja satutan muita. En jaksa yksin, kaipaan rakkautta. Armahda minua.*
- Pyhän huolettomuuden helmi: *Sinä tiedät, mitä tarvitsen. Varjele minut huolehtimasta*
- Rakkauden 1. helmi: *Ruoki minut rakkaudella, Jumala*
- Rakkauden 2. helmi: *Niin kuin sinä lohdutat, anna minun lohduttaa. Niin kuin sinä rakastat, anna minun rakastaa*
- Salaisuuden helmet: *Sinä näet salaisuuteni, Jumala. Tee minusta rohkeaa. Lohduta minua.*
- Yön helmi: *Jumalani, missä olet? Sinun käsiisi minä annan henkeni.*
- Ylösnousemuksen helmi: *Sinä muutat suruni iloksi*
- Viimeinen hiljaisuuden helmi: *Herran siunaus*
- Paluu Jumala-helmeen: *Sinä olet ääretön. Sinä olet lähellä. Sinä olet valo.*

2.2 Käyttötarkoitus

Rukoushelminauhaa ei ole tarkoitettu olemaan suoritusväline, vaan sen on tarkoitus toimia apuna omassa rukouksessa. Jokainen voi käyttää rukoushelminauhaa omalla tavallaan hiljentyen ja rukoillen. Helminauhan helmet ohjaavat meitä hiljaisuuteen, rippiin, kiitokseen, lähimmäisenrakkauteen ja sakramentteihin. (Raittila 2002, 8.)

Rukoushelmiä käytetään rukouksen apuna ja tukena. Rukoushelmiä tunnustelemalla ja käymällä niitä läpi, voi löytää rukoukselleen sanat, voi löytää ajatuksen siitä, mitä oikeastaan haluaa rukoilla juuri sillä hetkellä. Rukoushelmet kattavat elämän eri osa-alueet, ja siten jokaiseen elämän hetkeen voi löytää rukousnauhasta jotakin rukoiltavaa. Rukoushelmet ovat apuväline, ei vastaus. Toiselle siitä voi olla enemmän apua, toinen voi kokea sen taakkana omalle rukoukselleen. Helminauhan käytön tulisi kuitenkin olla luontevaa ja tapahtua sellaisella tavalla, joka tuntuu itselleen sopivalta. Rukoushelmet ovat kuin tienviittoja, jotka ohjaavat ja näyttävät jokaiselle oman suunnan, ei mitään maagisia välineitä, jotka antavat suoria vastauksia (Holländer, Salmensaari & Storbacka 2002, 9). Rukoushelmiä voi soveltaa ja käyttää monella eri tavalla. Jokaiseen käyttötarkoitukseen löytyy sopiva tapa. (Holländer, Salmensaari & Storbacka 2002, 19.)

Rukoushelmien käytöstä ei pidä tehdä liian vaativaa, jottei siitä muodostu taakkaa. Rukoushelmien käyttö tulisi olla luontevaa, eikä siihen saisi kuulua suorituspainetta. Rukoushelmet liitetään helposti hartauteen, mutta helmet voivat olla osa arkea ja jokapäiväisiä rukouksia. Helminauhaa on helppo kuljettaa mukana missä liikkuukin ja sen läsnäolo voi muistuttaa rukoilemaan erilaisissa pienissäkin arkisissa tilanteissa. Usein rukoushelmistä käyttää toisia helmiä enemmän kuin toisia, tämä on aivan luonnollinen asia, sillä jokaisella on omat henkilökohtaiset tarpeet.. (Hakkarainen, Jern, Jokela, Lönnebo, Storbacka 2003, 16–18.)

2.3 Sovellettavuus

Rukoushelmien käyttöön on yhtä monta tapaa kuin on käyttäjiäkin. Helmiä voidaan käyttää niin yksin, kuin ryhmässäkin. Helmiä voidaan myös käyttää erikikäisten ihmisten kanssa, sillä helmien sisällöstä löytyy kaikenikäisille tärkeitä asioita ja tarttumapintaa. Rukoushelmet tarjoavat jokaiselle jotakin: apua rukoukseen, apua rukouksen opetteluun tai opettamiseen, apua oikeiden sanojen löytämiseen, lohtua, turvaa tai vaikkapa muistutuksen rukoilusta ja Jumalan läsnäolosta. Seuraava lainaus kuvaa hyvin rukoushelmien monimuotoisuutta ja monikäyttöisyyttä.

Rukoushelimirengas voi olla avuksi, kun vanhemmat opettavat lapsiaan rukoilemaan. Se voi olla avuksi, kun on vaikea pysähtyä ja keskittyä rukoukseen. Se voi olla avuksi, kun sydän kaipaavat jotakin, edes tarkkaan tietämättä mitä. Se voi olla avuksi erilaisissa elämäntilanteissa, joissa ihmisen apu ei riitä. Rukoushelmet rikastuttavat rukouselämää kosketuksen rukouksella. Ne ovat näkyvä muistutus siitä, että Jumala on. (Hakkarainen 2009, 9.)

Rukoushelmistä voi olla apua myös kristillisen kasvatuksen työtehtävissä, esimerkiksi nuorisotyönohjaajana, isosena tai kerhonohjaajana toimiessa. Rukoushelmiä voidaan soveltaa mihin tahansa työmuotoon, toimintahetkeen tai koontumiseen sopivaksi. Rukoushelmien teemoista rakentuu kattava kokonaisuus. Jokela mainitsee artikkelissaan (2005, 124–125) helmien vahvuuksiksi sen, että helmet sopivat kaikenikäisille, niiden sisältö muotoutuu käyttäjän mukaan sekä sen, että helmiä voidaan pitää pyhän kuvana, johon aikuistuuksaan voi kasvaa. Rukoushelmiä voidaan pitää katekismuksena ja raamattutuntina jo itsessään.

Lönnebon rukoushelmien pohjalta on kirjoitettu joitakin kirjoja, joissa on helmien käyttöön liittyviä harjoituksia. Tutustuin opinnäytteeni tiimoilta ensisijaisesti lapsille ja kouluikäisille suunnattuihin materiaaleihin, sekä materiaaleihin, jotka sopivat ryhmässä toimimiseen. Tällaisia kirjoja ovat esimerkiksi Helmeilyä - Rukoushelmet kouluikäisen elämässä (Hakkarainen 2009) sekä Sielu - Sielun pieni kuntokirja (Lönnebo 1999). Helmet ovat työväline, mutta niihin sisälle päästäkseen saattaa kaivata toimintaideoita muilta. Materiaalia on, mutta erilaisille toi-

minnallisille ideoille on kysyntää. Monet valmiit kirjat ovat suunnattu ensisijaisesti aikuisille. Opinnäytteeni tulee ensisijaisesti nuorien kerhonohjaajien käyttöön.

Diakonia-ammattikorkeakoulussa on tehty aiemmin rukoushelmiin liittyen ainakin kolme opinnäytetyötä, Hartaus helmenä: rukoushelmet Korson seurakunnan iltapäiväkerhoihin (Junkkari 2003), Rukoushelmet: päiväkotit Villikatin uskonkasvatusprojektina (Saine 2007) sekä Pienistä helmistä avautuu suuri maailma: Virikemateriaali rukoushelmistä rippikoulutyön käyttöön (Laitinen 2008). Lisäksi helmistä on tehty ainakin kaksi pro gradu -työtä, Sinä olet ääretön. Sinä olet lähellä. Spiritualiteetti ja rukoushelmet rippikouluopetuksessa (Jaakkonen 2004) sekä Nuori ja rukous: Rippikoululaisten käsitykset rukouksesta ja rukoushelmien käytöstä rippikoulussa (Ahtee 2006).

3 KRISTILLINEN KASVATUS

Kasvatus on toimintaa, jolla on tietoisia tavoitteita ja päämääriä, ja jolla pyritään tukemaan kasvua, kehitystä ja oppimista, sekä saamaan aikaan muutosta. Kasvatus on myös aina arvosidonnaista ja sen kautta halutaan välittää ajatusta oikeasta ja väärästä. Kasvatuksesta tulee kristillistä, kun siihen liitetään mukaan kristillinen arvopohja. Määritelmältään kristillinen kasvatus voi olla kristillisen perinteen välittämistä sukupolvelta toiselle, kristilliseen uskoon kasvatusta, eli uskontokasvatusta tai sellaista kasvatusta, jonka tavoitteena on saada aikaan kristillistä oppimista. Kristillinen kasvatus on moniulotteinen asia, eikä siihen ole yksiselitteistä määritelmää, ohjetta tai mallia. (Muhonen ja Tirri 2008, 64–68.) Kristillinen kasvatus ei ole pelkästään seurakunnissa tapahtuvaa toimintaa, vaan siihen sisältyy kaikkialla tapahtuva kristillinen kasvatus. Esimerkiksi kotona tai koulussa voi saada kristillistä kasvatusta.

Kristillinen kasvatus on Jumalan luomistyön suuntaista kasvatustoimintaa, johon kuuluu myös Jumalan sanan julistamista sekä pelastussanoman eteenpäin viemistä. Kristillisen kasvatuksen tulee sisältää elementtejä, jotka ovat ominaisia yksinomaan kristillisyydelle, ollakseen kristillistä. Kristillinen kasvatus sisältää elementtejä, jotka ovat selvästi uskonnollisia, mutta myös yleisinhimillisiä ja eettisiä asioita, jotka liittyvät ihmisten kanssakäymiseen. (Muhonen ja Tirri 2008, 68–69.) Kristillinen kasvatus on siis kasvatusta, joka lähtee kristillisestä arvopohjasta ja kristillisistä opeista.

3.1 Kristillisen kasvatuksen kuusi ulottuvuutta

Muhonen ja Tirri esittelevät artikkelissaan (2008, 77–82) kristillisen kasvatuksen kuusi ulottuvuutta, joiden avulla ilmennetään kasvatuksen hengellistä ja inhimillistä puolta, joita on lähes mahdotonta erottaa toisistaan täysin. Nämä kuusi ulottuvuutta täydentävät ja tukevat toisiaan ja niiden avulla on mahdollista tarkastella kristillisen kasvatuksen toimivuutta ja monipuolisuutta omassa työ-

sään. Hengelliseen puoleen kuuluu opillinen, rituaalinen ja kokemuksellinen ulottuvuus, Inhimilliseen puoleen sen sijaan kuuluu eettis-moraalinen, huolenpittollinen sekä pedagoginen ulottuvuus (Muhonen ja Tirri 2008, 77).

Opillinen ulottuvuus on kristinuskoon kuuluvien oppien ja uskomuksien välittämistä. Raamatunkertomuksilla on iso rooli opillisessa ulottuvuudessa, sillä niiden kautta välittyy sanoma Jumalan rakkaudesta ihmiskunnan eri vaiheissa. Lisäksi kertomusten avulla on mahdollista käsitellä elämänkysymyksiä. Keskeisiä merkityksiä ovat perinteen ylläpitäminen ja eteenpäin vieminen sekä kristityn identiteetin vahvistaminen. (Muhonen ja Tirri 2008, 78.)

Rituaalinen ulottuvuus pitää sisällään kristilliset tavat ja perinteet, joita ovat esimerkiksi kirkkovuoden seuraaminen, jumalanpalvelukseen osallistuminen, rukous sekä hengelliset laulut. Kristillinen kasvatus auttaa ymmärtämään erilaisien tapojen merkityksiä. Rituaalit auttavat irrottautumaan arjesta ja hiljentymään Jumalan eteen sekä mahdollistavat myös lapsen osallisuuden uskosta. (Muhonen ja Tirri 2008, 78–79.)

Kokemuksellinen ulottuvuus tuo esiin ihmisen hengellisen luonteen. Usko on kokonaisvaltaista Jumalaan luottamista, ei pelkkiä tapoja tai asioiden totena pitämistä. Kristilliseen kasvatukseen kuuluu hengellisen hyvinvoinnin edistäminen sekä jumalasuhteen tukeminen. Kokemuksellinen ulottuvuus pitää sisällään kasvatussuhteen emotionaalisen ilmapiirin, sekä Jumalan rakkauden ja läsnäolon. (Muhonen ja Tirri 2008, 79.)

Eettis-moraaliseen ulottuvuuteen sisältyy eettiset periaatteet ja moraalinen toiminta, jotka ovat olennainen osa kristillistä kasvatusta. Kristillisen kasvatuksen tehtävä on ohjata kasvatettavia hyvään ja oikeaan kristilliseen arvopohjaan peilaten. Eettis-moraalista ulottuvuutta voidaan pitää myös arvokasvatuksena. Ulottuvuus ilmenee sekä tiedon, että toiminnan tasolla: opettaessaan eettistä toimintaa täytyy myös toimia esimerkkinä. (Muhonen ja Tirri 2008, 79–80.)

Huolenpidolliselle ulottuvuudelle ominaista on kasvatettavan perustarpeista huolehtiminen, sekä turvallinen ja positiivinen ilmapiiri. Kristillinen kasvatus huomioi ihmisen suhteen lähimmäisiin sekä Jumalaan. Siihen kuuluu tiedollista, toiminnallista ja kokemuksellista ainesta. Parhaimmillaan kristillinen kasvatus on osa arkea sisältäen turvallisen ilmapiirin sekä rakkauden ja huolenpidon osoittamisen. Kristillisuus on olennaisesti tavalliseen arkeen kuuluva asia. (Muhonen ja Tirri 2008, 80–81.)

Pedagogisella ulottuvuudella tarkoitetaan kristillisen kasvatuksen toteuttamiseen liittyviä sisällöllisiä ja menetelmällisiä ratkaisuja, sekä periaatteita ja lähtökohtia niiden taustalla. Kristillisessä kasvatuksessa on mahdollista hyödyntää hyvin monenlaisia menetelmiä perinteisten kerronnan ja keskustelun lisäksi. Pedagoginen ulottuvuus korostaa kasvattajan roolia ja tehtävää, joka sisältää sitoutumisen kristillisiin arvoihin ja päämääriin, mutta ei edellytä kasvattajan omaa uskoa. (Muhonen ja Tirri 2008, 81.)

Nämä ulottuvuudet ilmentävät kasvatuksen hengellistä ja inhimillistä puolta, sekä läpäisevät toisensa. Ulottuvuudet täydentävät toisiaan tukien toistensa kristillisyyttä muodostaen erottamattoman kokonaisuuden. Kristillinen kasvatus on monen asian summa, pelkkää yhtä ulottuvuutta hyödyntämällä ei rakennu kristillistä kasvatusta, vaan kristillinen kasvatus on kokonaisvaltaista, kaikki osa-alueet huomioivaa toimintaa. (Muhonen ja Tirri 2008, 82.)

3.2 Kristillinen varhaisnuorisotyö

Luterilaisissa seurakunnissa varhaisnuorisotyöksi kutsutaan 7–14-vuotiaiden lasten kanssa tehtävää työtä. vuonna 2009 tehdyn linjauksen mukaan suositellaan, että termiä varhaisnuori käytetään vain keskusteltaessa ammattilaisten keskuudessa, kun taas seurakuntalaisten suuntaan olisi hyvä puhua kouluikäisistä tai tytöistä ja pojista. Varhaisnuorisotyön muotoja ovat esimerkiksi erilaiset kerhot, leirit ja retket. Tärkeää varhaisnuorisotyössä on antaa tilaa lapsuudelle

ja kohdata kukin tyttö tai poika yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti. (Jansa 2010, 266-270.)

Kristinusko ei ole elämästä erillinen osa, vaan kokonaisvaltaisesti elämän läpäisevä asia. Kukin elää sitä todeksi itselleen luontaisella tavalla. Lapselle luontaisia tapoja oppia ja elää ovat esimerkiksi leikkiminen, kisailu, askartelu, laulaminen ja ihmettely. Näitä elementtejä on seurakunnan leireillä, kerhoissa ja muissa tapahtumissa. Tyttöjen ja poikien parissa tehtävä työ on laaja-alaista, jossa kerhojen, retkien ja leirien lisäksi tehdään verkostoitumista ja yhteistyötä koulujen ja muiden toimijoiden kanssa. Tavoitteena on luoda toimintaa, joka on monipuolista, kattavaa ja mahdollisimman monen saatavilla. Varhaisnuorisotyössä hyödynnetään sellaisia menetelmiä, jotka ovat mielekkäitä ikäryhmälle. Iso ikähaarukka tuo omat haasteensa toiminnan suunnitteluun, sillä 7- ja 14-vuotiaiden lasten välillä on suuri ero. (Jansa 2010, 266–270, Suomen ev.lut. kirkko 2012 b, 16–18.)

3.2.1 Varhaisnuorisotyön kerhotoiminta

Kouluikäisillä lapsilla on tarve kuulua johonkin ryhmään, sekä heitä itseään kiinnostavaan toimintaan ryhmässä. Useat seurakunnat tarjoavat viikoittain kokoontuvia nuorten kerhonohjaajien pitämiä kerhoja tytöille ja pojille. Sen lisäksi, että kerhotoiminta juurruttaa lapsen seurakuntaan, se tarjoaa säännöllistä ryhmätoimintaa. Kerhokausi kestää kouluvuoden ajan. Kerhot kokoontuvat säännöllisesti, yleensä kerran viikossa ja kestävät 1–2 tuntia. Kerhoryhmät ovat pienehköjä ryhmiä, joissa kerholaisella on mahdollisuus ryhmään kuulumisen opetteluun ohella saada tiedollisia ja taidollisia virikkeitä, hiljentyä hartauteen, sekä leikkiä ja puuhata saman ikäisten lasten kanssa. (Jansa 2010, 268–269, Suomen ev.lut. kirkko 2012 b, 26.)

Kerhojen sisältö vaihtelee seurakunnista ja kerhonohjaajista riippuen. Kerhon toiminta voi koostua erilaisesta toiminnasta, tai keskittyä esimerkiksi jonkin harrastuksen ympärille. Kerhojen toiminnasta saadaan mielekästä suunnittelemalla

kerhoja kerhonohjaajien ja kerholaisten kanssa yhdessä. Kerho voi olla kaikille yhteinen tai pelkästään tyttöjen tai poikien kerho. Kerhojen keskeinen tavoite on vahvistaa lasta sosiaalisesti. (Suomen ev.lut. kirkko 2012 b, 26.)

3.2.2 Kerhon ohjaaminen

Suurin osa kerhonohjaajista on rippikoulun ja kerhonohjaajakoulutuksen käyneitä nuoria, jotka toimivat vapaaehtoisina vastuunkantajina. Osa kerhonohjaajista voi myös olla jonkin alan harrastajia. Alle 18-vuotiaat voivat toimia kerhonohjaajina pareittain, mutta kerhotoiminnasta vastaa aikuinen työntekijä, joka on tarvittaessa kerhonohjaajien käytössä. Kerhonohjaajat sitoutuvat tehtäväänsä pääsääntöisesti vuodeksi kerrallaan. Kerhonohjaajat suunnittelevat kerhoihinsa joka kerraksi ohjelman ja saapuvat paikalle viikoittain kohtaamaan kerholaisensa. Monet kerhonohjaajat toimivat myös isosina tyttöjen ja poikien leireillä, sekä rippikouluissa. Kerhonohjaajana toimiminen on kasvamista vastuuseen, olemista esimerkkinä tytöille ja pojille, sekä aktiivista seurakuntalaisuutta. Roolimallina toimiminen voi tuntua raskaalta, mutta se on myös palkitsevaa. (Jansa 2010, 268–269, Suomen ev.lut. kirkko 2012 b, 48.) Kerhonohjaajana nuori pääsee kokemaan osallisuutta, opettelemaan ryhmänohjaamista, kehittämään omia taitojaan, oppimaan uutta ja hyödyntämään omaa aikaisempaa osaamista.

Kerhonohjaajana toimiminen tukee osallisuutta. Osallisuudella sosiaalialan palvelujärjestelmässä tarkoitetaan sitä, että asiakas osallistuu päätöksentekoon ja vaikuttaa omaan tilanteeseensa aktiivisena toimijana (Laitila & Pietilä 2012, 10). Osallisuus ei siis ole pelkkää osallistumista, vaan se on aktiivista kuulluksi tuleamista ja mahdollisuutta päästä vaikuttamaan asioihin. Osallisuus on tärkeää kaiken ikäisille.

Aktiivinen seurakuntalaisuus avaa nuorelle ovia yhteisöihin, yhteisöllisyyteen ja yhdessä tekemiseen. Nuoret tarvitsevat elämäänsä yhteisöjä ja tunnetta siitä, että ovat osa isompaa kokonaisuutta. Osallisuus nuorten toiminnassa näkyy erilaisena vapaaehtoisuutena, erimerkiksi isosuutena. Nuorilla on paljon halua

tehdä hyvää ja seurakunnan vapaaehtoistoiminnassa tällekin on mahdollisuus. Vastuuta on siis hyvä antaa myös nuorille. (Suomen ev.lut. kirkko 2012 a, 39–40.) Kerhonohjaaminen perustuu vapaaehtoisuudelle. Vaikka yhteistyöseurakunnassani kerhonohjaajille maksetaan pientä kerhonohjaajapalkkiota, eivät kerhonohjaajat oman kokemukseni perusteella kuitenkaan ohjaa kerhoa rahan takia.

4 KOULUIKÄISTEN MAAILMA

Varhaisnuorisotyön piiriin kuuluvat peruskouluikäiset, eli 7–14-vuotiaat lapset, on laaja ikäryhmä. Nuorimpien ja vanhimpien välillä on iso ero. Ensimmäisellä luokalla koulussa olevat lapset ovat vielä selkeästi lapsia. Näiden ikävaiheiden aikana koetaan murrosiän kuohumista ja liikutaan kohti teini-ikää. 7-vuotiaasta lasta ja 14-vuotiaasta teiniä kiinnostaa usein hyvin erilaiset asiat.

Kouluikäisille on tärkeää kokea kuuluvansa johonkin ryhmään. Pojille on luontevaa viettää aikaa isoissa kaveriporukoissa, kun taas tytöt viihtyvät paremmin pienemmissä ryhmissä tai kahdestaan parhaan kaverin kanssa. Ihmissuhteiden kehittyminen ja ihmissuhteiden luominen on olennainen osa kouluikäisen maailmaa. Ikätovereiden kanssa oleminen ja ystävyys-suhteiden solmiminen on kouluikäiselle tärkeää. Kouluikäinen itsenäistyy hiljalleen vanhemmistaan, mutta vanhempien tuki on silti vielä tärkeää kasvun ja kehityksen kannalta. Kotoa saadut mallit ihmissuhteista heijastuvat ystävyys-suhteiden luomiseen. Kiintymyssuhteiden laatu vanhempien kanssa vaikuttaa ystävyys-suhteisiin ja siihen, mitä ystävyys-suhteiltaan vaatii. (Cacciatore 2010, 7–11. Näre 2010, 44–47, 51–52.)

Keskilapsuudessa, noin 7–12 vuoden iässä, poika luo psyykkistä pohjaa omalle miehisyyden kehitykselle, jotta murrosikään tultaessa mieli olisi valmis ottamaan vastaan hormonien tuomat muutokset. Poika tutustuu miehenä olemiseen ja miehisyyteen tarkkailemalla erilaisia miehen malleja. Pelailu ja kisailu on keskilapsuudessa pojille ominaista. Pojat kisailevat myös esimerkiksi nopeudessa ja voimassa tai siinä, kenen isällä on paras auto. Koulumenestyksestä kilpailu ei ole tämän ikäisille pojille ominaista, vaan hyvin koulussa pärjäävää kaveria vieroksutaan. Tämä kilpailuhenkisyys ei kuitenkaan ole väkivaltaista tai pahantah-toista. Lapset nahistelevat usein leikkimielisesti, jolloin molemmilla osapuolilla on hauskaa, roolit voivat vaihtua ja vahvempi osapuoli voi heittäytyä heikoksi. Tässä ikävaiheessa tapahtuu myös paljon arvokasta oppimista tietojen ja taitojen kehityksen muodossa. (Sinkkonen 2010, 31–36.)

Poikien murrosiän alkaminen sijoittuu 10-14 vuoden ikään. Murrosiän aikana lapsi kehittyy fyysisesti aikuiseksi. Poikien kohdalla varhainen murrosiän alkaaminen on pääsääntöisesti myönteinen asia, kun taas myöhäinen murrosikä voi aiheuttaa kiusatuksi tulemista. Murrosiässä myös lapsen ajattelu muuttuu abstraktimmaksi. Käsitys omasta itsestä muuttuu monipuolisemmaksi. Pojille on tärkeää kuulua ryhmään. Ryhmäpaine ja stereotypiat saattavat aiheuttaa paineita harrastusten valinnassa ja siinä, mikä on sopivaa toimintaa pojille. Useat pojat purkavat murrosiän tuomia muutoksia erilaisten urheiluharrastusten parissa. Murrosiässä ollaan kahden elämänvaiheen taitekohdassa ja mielipiteet ja tunteet saattavat heitellä nopeastikin laidasta laitaan. (Sinkkonen 2010, 37–41.)

Yksi kouluikäisen tytön suurimmista haasteista on saada fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen kehitys tasapainoon. Kulttuuriamme ohjaava aikuislähtöisyys asettaa fyysisesti varhain kehittyville tytöille paineita siirtyä aikuisten maailmaan, vaikka psyykinen puoli ei ole vielä valmis. Kouluikäisen tytön kasvatuksessa tunnetyöllä on iso merkitys. Fyysinen kehitys herättää kysymyksiä ja altistaa helposti kommentteja ikätovereilta. Henkistä kehitystä on tärkeää tukea luomalla turvallinen tunneilmapiiiri ja kokemus siitä. Lähipiirin tuki ja kunnioittava suhtautuminen on tärkeää, jotta tyttö voi luoda tasapainoista suhtautumista omaan kehoonsa. Kouluikäisen tytön elämään kuuluu myös varuillaan olo ja tietynlainen turvattomuus, sillä ympäröivä maailma asettaa paineita ulkonäön ja kehityksen suhteen. (Näre 2010, 43–55.)

Tytö havainnoi ympäröivää elämää ja siihen liittyviä tunnetiloja. Usein havainnoitu elämä heijastuu leikkeihin, ja esimerkiksi vanhempien vaihtuvat parisuhteet saattavat olla osa tytön leikkiä niiden ollessa ajankohtaisia elämässä. Leikki on kouluikäiselle luonteva tapa käsitellä ajatuksia ja tunteita. Tyttöjen varhainen kehittyminen ja aikuisuuteen astuminen nopeuttaa leikistä luopumista. Leikin sijaan osa tytöistä keskittää kiinnostuksensa vaatteisiin, meikkeihin ja muihin materiaaliin arvoihin. Leikkimisen lopettaneilla 12–13-vuotiailla tytöillä on usein enemmän ulkonäköpaineita, kuin leikkivillä ikätovereillaan. (Näre 2010, 44–50.)

Kouluikäisille tytöille on ominaista myös tietynlainen huomion ja suosion kerääminen. Osa tytöistä toteuttaa tätä Internetissä esimerkiksi julkaisemalla kuviaan erilaisiin sosiaalisen median palveluihin tai keräämällä paljon vierailuja omille sivuilleen. Tytöt ovat usein poikia suvaitsevampia erilaisia ihmisryhmiä kohtaan, sekä empaattisempia vähäosaisempia kohtaan. Tytöt pohtivat tulevaisuudensuunnitelmia tehdessään omien valintojen vaikutusta muihin ihmisiin, esimerkiksi tulevaan perheeseen. Omien unelmien toteuttaminen saattaa jäädä toissijaiseksi ja tulevaisuutta miettiessä valitaan sellaisia ratkaisuja, jotka ovat järkeviä ja kannattavia. (Näre 2010, 51–55.)

5 RYHMÄTOIMINTA

Ryhmä on joukko ihmisiä, joilla on yhteinen tavoite tai päämäärä. Useat ihmiset kuuluvat erilaisiin ryhmiin. Yhteen kootuista ihmisistä muodostuu ryhmä melko nopeasti, minkä jälkeen muita ryhmiä vieroksutaan ja ryhmän jäsenten vaihdokset vaikuttavat ryhmädynamiikkaan. Yksilöille muodostuu ryhmässä erilaiset roolit, joista voi olla hankala päästä eroon myöhemmin. Osa rooleista voi olla yksilölle epämieluisia. Hyvin toimivassa ryhmässä tehokkuus kasvaa, kun taas huonommin toimiva ryhmä voi saada aikaan vähemmän kuin yksittäinen ryhmän jäsen. Ihminen on toiminut ryhmässä aina ja ryhmätoiminta onkin tärkeää. (Kopakala 2005, 36–44.)

Kun lapsi on osa yhteisöä tai ryhmää, hänen vuorovaikutustaitonsa kehittyvät. Ihmisen perustarpeisiin kuuluu tarve olla osana jotain ryhmää. (Mäkelä 2011, 13–20.) Ryhmätoiminta ja yhdessä tekeminen opettaa yhteistoiminnassa tarvittavia taitoja sekä erilaisten vahvuuksien ja heikkouksien tärkeyttä (Valkeapää 2011, 13). Ryhmässä tekeminen ja toimiminen mahdollistaa monipuolista sosiaalista kanssakäymistä. Ryhmätoiminta haastaa kohtaamaan omat ja muiden vahvuudet ja heikkoudet, sekä löytämään ratkaisuja, joissa jokaisen vahvuudet tukevat yhteisten päämäärien tavoittamista.

Kiinnittämällä huomiota ryhmän toimintaan voimme ottaa ensiaskeleet kohti turvallista ja luotettavaa ryhmää. Kun ryhmä on turvallinen, ryhmäläinen pääsee kokemaan esiintymisen iloa, eläytymistä, mielikuvamatkailua ja intoa luoda ja kokeilla uutta. (Valkeapää 2011, 13.)

Turvalliseen ryhmään kuulumisen vahvistaa tyytyväisyyden tunnetta. Turvallisessa ryhmässä yksilö hyväksytään juuri sellaisena kuin on, heikkouksineen ja vahvuuksineen ja hänen mielipiteitään arvostetaan. Turvallisessa ryhmässä uskaltaa jakaa henkilökohtaisiakin asioita. turvalliseen ryhmään kuulumisen ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset vahvistavat myös kasvamista omana itsenään. Mitä turvallisempi ryhmä on, sitä helpompi yksilön on kokea olevansa hyväksytty. (Aalto 2002, 4–15.)

Ryhmän turvallisuutta voidaan arvioida kahdeksan portaan mallilla. Ensimmäinen taso on pelkäävä ryhmä, jossa jäsenet pelkäävät toisiaan, tai jotakuta vahvaa persoonaa. Tällaisessa ryhmässä ei uskalleta olla omana itsenään. Toinen taso on turvaton ryhmä, jossa koetaan epävarmuutta siitä, kuinka toiset suhtautuvat minuun. Keskustelu on pääosin asiatasolla. Kolmas taso, eli tuntematon perusturvallinen ryhmä, on ryhmä, jossa ei varsinaisesti enää pelätä toisiaan. Ryhmä ei kuitenkaan tunne toisiaan kovin hyvin, joten keskustelu ja itseilmaisuus on varovaista. Neljäs taso on tuttu, turvallinen ryhmä, jossa ryhmän keskinäinen tuntemus on kohtalainen, ja jossa ollaan melko luottavaisia toisia kohtaan. Tässä ryhmässä uskalletaan jo sanoa omia mielipiteitä. (Aalto 2002,16.)

Viides taso on avoin ryhmä, joka tarkoittaa ryhmää, jossa mielipiteet ja ajatukset hyväksytään, eikä toisten mielipiteitä ja ajatuksia vähätellä. Tällä tasolla ryhmäläiset uskaltavat ilmaista mielipiteitään ja tunteitaan ääneen. Kuudes taso on Heikkoutta hyväksyvä ryhmä, jossa jäsenillä on mahdollisuus ja lupa ilmaista heikkouden tunteita, sekä omia tarpeitaan. Seitsemäs taso on haavoittuvuutta salliva ryhmä, jossa turvallisuuden tunne alkaa olla niin suuri, että yksilö uskalttaa näyttää oman haavoittuvuutensa ja tuoda esiin kipeitäkin asioita. Kahdeksannen tason armahtava ryhmä tarjoaa syvimmän turvallisuuden tunteen. Keskustelu on avointa, omia synkkiä ja kipeitä puolia voidaan tuoda esille ja näiden asioiden tiimoilta armahdetaan itseä ja muita. (Aalto 2002,17.)

Kaikissa ryhmissä ei saavuteta kahdeksatta tasoa ryhmän turvallisuudessa. Ryhmä voi silti toimia hyvin ja ryhmäläiset kokea ryhmän turvalliseksi. Ryhmän kehittyminen on prosessi, jossa tutustutaan itseensä ja muihin ryhmäläisiin, opetellaan sietämään keskeneräisyyttä ja heikkouksia ja haetaan hyväksynnän kokemuksia. Ryhmissä toimiminen ja sosiaalinen vuorovaikutus on kaiken ikäisille ihmisille tärkeää.

6 TOIMINNALLISET MENETELMÄT

Toiminnallisia menetelmiä on hyvin laajasti ja monipuolisesti. Erilaista virikemateriaalia on saatavilla kirjojen ja lehtien sekä muiden julkaisujen muodossa valtavasti. Erilaiset toiminnalliset menetelmät tukevat toisiaan ja erilaista toimintaa yhdistelemällä voidaan luoda kokonaisuuksia, jotka kohtaavat useamman yksilön kiinnostuksenkohteet. Olen koonnut tähän lyhyet esittelyt opinnäytteeni kannalta olennaisista toiminnallisista menetelmistä, joita olen hyödyntänyt materiaalipaketissa. Seuraava lainaus kuvaa toiminnallisten menetelmien monipuolisuutta ja merkitystä.

Toiminnalliset menetelmät vievät meidät alueille, joissa emme ole koskaan käyneet. Ne saavat meidät pysähtymään jonkin tietyn ajatusketjun syntysijoille. Joskus työskentely muistuttaa pikemminkin arkeologiaa kuin psykologiaa. (Williams 2002, 12.)

6.1 Bibliodraama ja draamattu

Bibliodraama on eläytymistä rooleihin, joita voimme löytää Raamatusta. Nämä roolit voivat olla kertomuksessa suoraan mainittuja henkilöahmoja, ne voivat olla hahmoja, joita ei mainita tekstissä, mutta ovat läsnä. Hahmot voivat olla myös esineitä, asioita, paikkoja tai henkiolentoja, jotka bibliodraamassa voivat puhua. Bibliodraamassa mennään sisälle rooliin ja puhutaan kyseisen henkilön tai asian suulla niitä asioita, joita kyseinen hahmo käsitellyssä kohdassa kokee, tuntee tai ajattelee. Bibliodraama voidaan määritellä eräänlaiseksi tulkitseväksi näytelmäksi. Raamatun kertomuksia tulkitaan näytelmän ja Draaman keinoin. Bibliodraama on Raamatun opettamisen työväline, toisaalta myös Raamatun tekstien tulkitsemisen ja tutkiskelun työväline. Bibliodraaman avulla voidaan muodostaa myös yhteinen oppimisyhteisö. Bibliodraama tuo vaihtoehtoisen tavan perinteiselle raamattupiiri-työskentelylle. (Pitzele 1998, xii–xvi)

Draamattu on Raamatun tutkimista draamallisten menetelmien avulla. Draamatun avulla voidaan tutustua raamatun omaan draamallisuuteen, henkilöahmoi-

hin, sekä lähestyä omaa elämää toiminnallisoin keinoin. Draamattu koostuu kahdesta vaiheesta. Ensimmäisessä vaiheessa valittu raamatunkertomus pilkotaan osiin, jotta kertomuksen rakenne ja keskeiset tapahtumat saadaan erilleen toisistaan eläytymistä varten. Toisessa vaiheessa Kertomus rakennetaan uudelleen draaman keinoin. Draamattu havainnollistaa sen, että raamatunkertomukset ovat kertomuksia henkilöineen, tapahtumapaikkoineen ja tapahtumieen, jotka etenevät kohtausta kohtaukselta. Draamattua voidaan käyttää varhaisnuorisotyön välimeinena. (Itkonen, Johansson, Nurmi ja Salminen 2014, 11–15)

6.2 Musiikki

Musiikki on vähintään kymmeniä tuhansia vuosia vanha taidemuoto. Musiikilla on suuri rooli elämän isoissa hetkissä. Suurin osa ihmisistä on mieltynyt johonkin tietyn tyyppiseen musiikkiin. (Huotilainen 2011, 35.) Musiikin kautta mahdollistuu sellaistenkin tunteiden välittäminen, joita ei välttämättä osaa kuvata sanoin. Musiikki auttaa rauhoittumaan ja hiljentymään, sekä virittää tunnelmaan. Musiikki on osa yhteiskuntaamme ja jokainen kohtaa arkielämässään musiikkia jossakin muodossa.

Vaikka musiikin rooli nuorisokulttuurissa onkin ajan saatossa pienentynyt ja nuorisokulttuuri on jakautunut alakulttuureihin, on sillä edelleen tärkeä rooli osana nuorisokulttuuria. Musiikilla on myös vahva rooli kristillisessä nuorisokulttuurissa, johon ovat juurruttaneet paikkansa yhteislauluperinne ja kristillisten bändien kuuntelu. Musiikin harrastaminen on yleöstä ja esimerkiksi rippikoulu-ryhmästä noin neljäsosa soittaa jotakin, mutta valtaosa kuuntelee musiikkia. Musiikki koskettaa ja bändien ja artistien kuuntelu ja ihannoitu on osa nuoruutta. Seurakunnan työssä musiikin merkitys on korvaamaton, yhteislaulut luovat kokemusta yhteisöllisyydestä. Musiikki on alusta asti ollut osa kristillistä toimintaa, musiikin tyyli on muuttunut ja laajentunut vuosien saatossa ja nykyisellään kristillisen musiikin kentästä löytyy monipuolisesti eri musiikkityylejä edustavia kokoonpanoja. (Maukonen 2005, 156–172.)

6.3 Leikkiminen ja liikkuminen

Leikkiminen on lapsille luontainen tapa elää ja havainnoida maailmaa. Leikin eri muodot ohjaavat lasta monipuoliseen toimintaan, joka kehittää taitoja. Leikin muotoja on paljon, leikkiä voi ryhmässä tai yksin, ohjatusti tai itsenäisesti. (Helenius ja Lummelahti 2013, 14–15.) Leikkiminen sopii kaiken ikäisten ryhmätöiden muodoksi. Leikki tarjoaa erilaisia lähestymistapoja asioihin. Erilaisia leikkejä ja variaatioita leikeistä löytyy lukematon määrä.

Liikunnalla on vahva rooli seurakunnan varhaisnuorisotyössä. Liikuntakerhoissa pääpaino on liikunnassa, joka tukee lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Seurakunnan liikuntakerho voi olla joillekin lapsille ainoa mahdollisuus liikuntaharrastukseen. Myös muissa kerhoissa liikunnalla on iso rooli. Lapset liikkuvat pelien, leikkien ja muun yhteisen toiminnan merkeissä sisällä ja ulkona. Myös leiritöinnässä liikutaan aktiivisesti. (Suomen ev.lut. kirkko 2012 b, 26.)

6.4 Piirtäminen ja askartelu

Käsillä tekemisellä on suuri vaikutus ihmisen hyvinvointiin, se rauhoittaa ja tuottaa mielihyvää. Kiireisen elämän keskellä käsitöiden ääreen pysähtyminen voi saada aikaan voimauttavia vaikutuksia. Kaikenlainen käsillä tekeminen on merkityksellistä. Käsillä tekemällä voi saada aikaan persoonallisia ja itse tehtyjä asioita. Konkreettiset ja näkyvät lopputulokset, sekä onnistumisen kokemuksen tuottavat iloa. (Kovanen ja Valkonen 2012, 11.)

Taiteellinen ilmaisu, piirtäminen, askartelu ja muu käsillä tekeminen on monille tärkeää. Näistä menetelmistä jää lopputulokseksi jotakin konkreettista ja käsin kosketeltavaa, johon voi myöhemmin palata. Piirtämällä ja kirjoittamalla voi viestiä muiden ihmisten kanssa.

7 TAVOITTEET

1 Tarjota kerhonohjaajien käyttöön uusia työkaluja jo olemassa olevien menetelmien pohjalta.

2 Kehittää monipuolinen ja mielenkiintoinen materiaalipaketti, jonka avulla varhaisnuori voi oppia jotain uutta.

3 Kehittää kokonaisuuksia, jotka tulevat lähelle varhaisnuoren arkea.

Lisäksi tavoitteenani on tehdä materiaalipaketista riittävän selkeä kokonaisuus, joka ei vaadi henkilökohtaista ohjausta ja perehdyttämistä, vaan sen voisi kuka tahansa ottaa käteensä ja lukemansa pohjalta pitää toiminnallisia helmihetkiä.

Omia henkilökohtaisia kehittymistavoitteitani on uusien työkalujen löytäminen myös omaan tulevaan työhön, tutustumalla monipuolisesti erilaisiin toiminnallisiin menetelmiin, eikä pitäytyä vain ennestään tutuissa tavoissa, sekä tutustua myös varhaisnuoren maailmaan tarkemmin.

8 HANKKEEN TOTEUTUS

Tässä luvussa käsittelen tarkemmin hankkeen käytännön toteutukseen liittyneitä seikkoja. Luku kulkee kronologisessa järjestyksessä ja sen alaluvuista käy ilmi, miten prosessi on edennyt ja millaisia vaiheita sen aikana on käyty läpi, alkaen materiaalin suunnittelusta ja päättyen materiaalin kokeiluun käytännössä. Materiaalin arviointi palautteen pohjalta on omassa erillisessä luvussa, eikä siihen tässä paneuduta sen enempää. Tarkoitukseni on havainnollistaa läpikäymiäni vaiheita avaten ja perustellen. Perustelua kaipaa esimerkiksi se, miksi olen päättänyt kokeilemaan juuri niitä osia materiaalista, joita olen kokeillut, ja miksi en ole pystynyt kokeilemaan materiaalia kokonaisuudessaan.

8.1 Materiaalin suunnittelu

Materiaalin suunnittelu lähti liikkeelle teoreettisin lähtökohtiin tutustumisesta ja riittävän teoriapohjan saamisesta. Kun taustatietoa oli mielestäni riittävä määrä, ryhdyin pohtimaan, millaisia kokonaisuuksia haluaisin muodostaa ja millä tavoin haluaisin eri kokonaisuuksien eroavan toisistaan ja liittyvän toisiinsa. Päädyin erottamaan materiaalipaketin toiminnalliset osiot toisistaan siten, että eri kerroilla hyödynnetään erilaisia menetelmiä. Tämä toteutui siten, että jollain kerralla toiminnallisuus rakentuu askartelun ympärille ja jollain toisella kerralla esimerkiksi liikkumisen ympärille. Samalla kerralla voi olla myös elementtejä erilaisista toiminnallisista menetelmistä, mutta tarkoituksenmukaista ei ole, että jokaisella kerralla on kaikkea mahdollista. Kunkin kerhokerran pääpaino on käsiteltävässä helmessä tai helmiryhmässä, jota käydään kuhunkin kokonaisuuteen sopivalla tavalla läpi. Kertoja yhdistäväksi tekijäksi valitsin toiminnallisen osuuden päättävän hartaushetken, joka jokaisella kerralla toistuu suunnilleen samalla kaavalla.

Päätin jakaa helmet yhteensä yhdeksään toiminnalliseen kertaan siten, että jokaisella kerralla käsittelyssä on yksi helmi, helmijoukko tai kaksi toisiinsa selvästi liittyvää helmeä. Materiaalin loppuun otin vielä koko helminauhan yhteen

kokoavan kerhokerran, jossa käydään vielä jokainen helmi läpi ja muistellaan, mitä ollaan aikaisemmillä kerroilla opittu tai havaittu. Kerrat jakautuvat helmien mukaan seuraavalla tavalla:

1. Jumala-helmi
2. Hiljaisuuden helmet
3. Minä-helmi
4. Kasteen helmi
5. Autiomaan helmi
6. Pyhän huolettomuuden helmi
7. Rakkauden helmet
8. Salaisuuden helmet
9. Yön helmi ja ylösnousemuksen helmi
10. Kaikki helmet yhteen kokoava kerta

Päädyin tähän jakoon siksi, että helmien teemoihin pääsee parhaiten sisälle, kun yhdellä kerralla käsitellään vain yksi helmi tai helmiä, joilla on sama sisältö tai vahvasti toisiinsa liittyvä sisältö. Rakkauden helmet on tärkeää käsitellä yhdessä, sillä ne täydentävät toisiaan ja muodostavat kiinteän kokonaisuuden. Yhdistin yön helmen ja ylösnousemuksen helmen samalle kerralle, sillä pelkkää yön helmeä käsiteltäessä kerholaisille saattaisi jäädä alakuloinen olo kerhon jälkeen. Ylösnousemuksen helmen kautta päästään kerhokerran loppua kohden iloisempiin teemoihin. Lisäksi nämäkin helmet täydentävät ja tukevat toisiaan.

Kun helmet oli jaettu, lähdin pohtimaan kerta kerralta, millaisia raamatunkohtia haluaisin kerralle ottaa ja millaisten teemojen kautta helmen aihetta voisi tuoda esille, jotta se kohtaa kohderyhmänsä arjen. Vasta näiden sisällöllisten seikkojen jälkeen lähdin pohtimaan, millaisten toiminnallisten menetelmien avulla kutakin aihetta olisi mielekästä käydä läpi, kuitenkin siten, että koko materiaalista ei tule esimerkiksi askartelumateriaali.

Toiminnallisten menetelmien, raamatunkohtien ja muiden kerhokertaan liittyvien sisällöllisten asioiden valinnassa käytin teoriapohjaa tukena. Peilasin valintoja

siihen, miten ne tukevat kouluikäisen lapsen kasvua ja kohtaavat kouluikäisten maailman. Pohdin myös kristillisen kasvatuksen näkökulmia ja peilasin valintojani niihin. Pyrin valitsemaan monipuolisia menetelmiä, raamatunkohtia ja muita tekstejä, jotka ensisijaisesti tukivat käsiteltyjä aiheita, mutta olivat myös ikäryhmälle sopivia. Materiaalia kirjoittaessani pohdin myös kirjoitusasua ja käyttämäni kieltä, jotta se olisi mahdollisimman selkeä ja ymmärrettävä. Materiaalin käyttäjä ei välttämättä tunne helmiä etukäteen, joten helmistä kertovat osiot pyrin kirjoittamaan sellaiseen muotoon, että niistä ymmärtää helmien keskeiset teemat. Tutkin materiaalia suunnitellessani rukoushelmiin liittyvää olemassa olevaa virikemateriaalia ja pohdin, mikä niissä oli hyvää tai kehitettävää.

Osa teoriapohjasta on sellaista, joka kantaa läpi koko materiaalipaketin, tällaisia ovat esimerkiksi kouluikäisen maailma, kerhotoiminta, sekä ryhmätoiminta. Myös kristillisen kasvatuksen ulottuvuudet kantavat koko materiaalin läpi, mutta eri ulottuvuudet tulevat esiin eri kerhokerroilla. Ryhmätoiminnan osalta ryhmäturvallisuus oli yksi tärkeä seikka. Materiaalipakettiin valikoitui paljon yhdessä tekemistä, joka tukee sosiaalisuuden kehitystä ja tunnetta ryhmään kuulumisesta. Ryhmäturvallisuuden kannalta oli tärkeää valita ensimmäisiin kerhokertoihin vähemmän heittäytymistä vaativia tehtäviä ja loppupuolelle enemmän heittäytymistä tai syvempää pohdintaa sisältäviä menetelmiä. Kouluikäisen maailma näkyy materiaalipaketissa toiminnallisten harjoitusten, tarinoiden ja muiden sisällöllisten seikkojen valinnassa.

Kristillisen kasvatuksen kuusi ulottuvuutta kantavat oittain koko materiaalin läpi, mutta osa ulottuvuuksista näkyy selvemmin tietyillä yksittäisillä kerhokerroilla. Opillinen ulottuvuus, rituaalinen ulottuvuus, kokemuksellinen ulottuvuus, sekä huolenpidollinen ulottuvuus kantavat koko materiaalin läpi. Opillinen ulottuvuus ilmenee kerhokertojen sisällöllisissä ratkaisuissa ja hartauksiin valituissa tarinoissa. Rituaalinen ulottuvuus näyttäytyy hartaushetkissä sekä joissain toiminnallisissa harjoituksissa. Kokemuksellinen ulottuvuus ja kokemus Jumalan rakkauden kokemisesta ilmenee toiminnallisten menetelmien monipuolisuudessa ja siinä, että koko materiaalin läpi on havaittavissa Jumalan läsnäolo. Huolenpidollinen ulottuvuus välittyy kerhonojaajien suhteessa kerholaisiin, erityisesti joh-

dantoteksti materiaalin alussa kannustaa kerhonohjaajia huolenpidolliseen ja huomioivaan toimintaan. Eettis-moraalinen ulottuvuus tulee esille erityisesti rakkauden helmiä, sekä autiomaan helmeä käsittelevillä kerhokerroilla käsiteltävien teemojen kautta, mutta tämäkin ulottuvuus näkyy kauttaaltaan koko materiaalin läpi. Pedagoginen ulottuvuus näkyy menetelmien valinnassa.

Toiminnallisia menetelmiä hyödynsin pääosin yksittäisillä kerhokerroilla. Musiikki kantaa koko materiaalin läpi liittyen erityisesti hartaushetkiin. Muut toiminnalliset menetelmät sijoittuvat yhteen tai muutamaaan kerhokertaan. Kaikki menetelmät eivät toteudu materiaalissa sellaisenaan, kuin ne alunperin ovat olleet vaan niitä on sovellettu ja yhdistelty mahdollisimman monipuolisiksi toiminnalliseksi harjoituksiksi.

Alunperin pohdin, että jokaiselle kerralle tulisi variaatioita kahdelle eri ikäjakaumalle, 7–9-vuotiaille, sekä 10–12-vuotiaille, soveltuvia osioita, joista kerhonohjaaja voi valita oman kerhonsa ikäjakumaan sopivimmat. Lopulta kuitenkin hylkäsinkin tämän ajatuksen ja suunnittelin materiaalin koko ikäjakamaa ajatellen, sillä yhteistyöseurakunnassani lähes kaikissa varhaisnuorten kerhoissa on kerholaisia koko 7–12-vuotiaiden ikäjakaumasta.

Valikoin materiaaliin käytettäviä toiminnallisia harjoituksia tutustumani materiaalin pohjalta, sekä itselleni ennestään tuttuja harjoituksia varioiden. Materiaalissa yhdistyy siis vanhoja menetelmiä, sekä uusia variaatioita. Materiaalipaketti sisältää lopullisessa versiossaan toiminnallisia harjoituksia enemmän kerhokertaa kohden, kuin yhdellä kerhokerralla ehkä ehtii tehdä. Kaikki esitellyt harjoitukset on mahdollista ehtiä toteuttamaan kerhokerran aikana, mutta riippuen kerholaisista ja kuhunkin harjoitukseen varattavasta ajasta jotakin voi jättää pois.

Yksi materiaalin suunnittelun ja kirjoittamisen tärkeä vaatimus oli, että materiaali sopii käytettäväksi kerhonohjaajille, jotka yhteistyöseurakunnassani ovat pääosin n. 15–19-vuotiaita, kerhonohjaajakoulutuksen käyneitä nuoria. Materiaalin piti siis olla helposti lähestyttävä ja selkeä ja toimintaohjeiden mahdollisimman tarkat, jotta materiaalipaketin pohjalta voi helposti toteuttaa toiminnalliset koko-

naisuudet. Lisäksi materiaalin alkuun piti lisätä pieni alustus helmistä, sillä Lönnnebon rukoushelmet eivät välttämättä ole kaikille materiaalia käyttäville kerhonohjaajille ennestään tuttuja.

8.2 Ensimmäinen kokeilu, Minä-helmi varhaisnuorisotyön leirillä

Kävin kesäkuun 2014 puolella välissä vierailemassa seurakunnan Prinsessa-leirillä tunnin mittaisen kokonaisuuden verran. Pitämäni kokonaisuus sijoittui leirin ensimmäiseen iltapäivään, joten teemaltaan minä-helmi ja sitä varten suunnittelemani tutustumisleikit sopivat tälle leirille parhaiten. Minä-helmen teemat tukivat myös prinsessa-teemaa. Leirillä oli n. 35 kouluikäistä tyttöä sekä lisäksi n. 5 isosta ja kolme ohjaajaa. Pidin toiminnallisen kokonaisuuden koko leiriporukalle, vaikka materiaali onkin suunnattu ensisijaisesti kerhoihin, joissa on 5-15 kerholaista. Halusin kuitenkin päästä kokeilemaan, miten suunnittelemani kokonaisuus olisi mahdollista soveltaa isomman ryhmän kanssa. Jouduin ryhmäkoon takia jättämään osan materiaalin osioista pois, jotta toiminta mahtuisi tuntiin ja lisäksi toteutin osan osioista siten, että leiriläiset oli jaettu 5–7 hengen ryhmiin.

Aloitimme toimintahetken leikkimällä muutamaa nimileikkiä, jotta ryhmä tulisi toisilleen tutuksi, ja jotta pääsisimme siitä sujuvasti aiheeseen. Jokainen pääsi kertomaan itsestään nimileikkien avulla hieman. Leikkien aikana leiriläisistä tuli esille harrastuksia ja asioita, joista kukin pitää. Seuraavaksi levitin lattialle ison paperin, johon jokainen sai käydä piirtämässä tai kirjoittamassa ajatuksiaan siitä, mitkä ovat omassa elämässä tärkeitä asioita, eräänlaisia aarteita. Tämän jälkeen kävimme paperin yhteisesti läpi ja katsoimme millaisia asioita paperiin oli kirjoitettu ja piirretty. Tässä kohtaa tyttöillä oli vielä mahdollisuus lisätä tai kommentoida tuotosta. Tämän jälkeen jaoin tytöt pienempiin ryhmiin, joissa heidän tehtävänä oli keskustella siitä, missä kukakin on hyvä, jokainen sai itse kertoa, missä omasta mielestään on hyvä, lisäksi heillä oli mahdollisuus kertoa toisille, missä nämä olivat hyviä. Tämän harjoituksen ideana oli se, että tytöt itse huomaavat, että jokaisella on omat vahvuutensa, jotka voivat olla hyvinkin eri-

laisia. Kaikkien ei tarvitse olla hyvä samoissa asioissa. Kun ryhmä oli päässyt kierroksensa loppuun, kävin jokaisessa ryhmässä kiertämässä ja näyttämässä, kenkälaatikosta Jumalan arvokkaimman helmen. Laatikosta oli peili, joten laatikkoon katsoessaan jokainen lapsi näki oman kuvansa.

Päätin toimintahetken lyhyeen hartauteen, jossa luin Sam McBartneyn sadun nimeltä Kaikki ovat yhtä rakkaita. Satu kertoo siitä, kuinka karhusisarukset rupeavat pohtimaan, kuka heistä on vanhemmilleen rakkain ja saavat vastaukseksi, että he kaikki ovat yhtä rakkaita. Luin Psalmista 139 lyhyen pätkän, jonka jälkeen rukoilimme yhdessä ja loppuun lauloin Anna Puun kappaleen Mestari-piirros, joka sopi teemaan. Hartaushetken jälkeen keräsin vielä palautteen leiriporukalta. Toimintahetki oli onnistunut kokonaisuus, ja tämän perusteella huomasi, että materiaali on sovellettavissa myös isommalle ryhmälle.

8.3 Toinen kokeilu, Rakkauden helmet varhaisnuorisotyön leirillä

Heinäkuun 2014 puolivälissä olin yhtenä ohjaajana mukana varhaisnuorisotyön leirillä, jossa meillä oli tunnin mittaisia toimintapisteitä, joista lapset saivat itse valita, mihin haluaisivat mennä. Pidin omana toimintapisteidenäni rakkauden helmiin liittyvän osion materiaalistani, sillä siinä on painotus, sillä siinä on painotus ystävydessä. Ystävyys ja rakkaus sopivat teemoina muihin leirillä esiintyneisiin teemoihin ja yhteisiin toimintahetkiin. Pääsin pitämään osion kaikkiaan kolmeen kertaan, kolmelle erilaiselle ja eri kokoiselle ryhmälle.

Jokaisen ryhmän kohdalla toimintatuokion rakenne oli sama. Aloitin lukemalla Raittilan teoksesta (2000, 34) Kuvauksen ensimmäisestä rukoushelmestä. Tarinan jälkeen keskustelimme hetken päivän teemasta. Pidin pienen pohjustavan opetuspuheen Jumalan rakkaudesta ja pohdimme yhdessä, millaista muuta rakkautta on olemassa.

Tämän jälkeen siirryimme varsinaiseen toiminnallisuuteen ja lähimmäisen rakkauteen. Käsittelimme lähimmäisenrakkautta ensisijaisesti ystävyysnäkö-

kulmasta. Olin koonnut ennakkoon soittolistan ystävyys-aiheisista kappaleista ja laitoin soittolistan soimaan taustalle, kun ryhdyimme piirtämään yhdessä isolle kartongille ystävyyteen ja lähimmäisenrakkauteen liittyviä asioita. Samalla keskustelimme siitä, millaisia ystäviä kullakin on, millaista ystävyys on ja mikä ystävyydessä on tärkeää. Kaikkien ryhmien jälkeen yhdessä tehdyt kartongit kiinnitettiin leirikeskuksen salin seinälle, josta kaikki muutkin leiriläiset pystyivät käydä katsomassa, millaisia asioita olimme ystävyydestä puhuneet. Seuraavaksi jokainen sai askarrella ystävä-kortin tai kortteja jollekin tärkeälle ihmiselle, parhaalle kaverille, kummille, äidille tai vaikka naapurille. Osa leiriläisistä tarvitsi apua kirjoittamisen kanssa, mutta ryhmäkokojen ollessa pieniä, ehdin auttamaan jokaista.

Lopuksi pidimme hartaushetken, jonka aloitin lukemalla Kerron sinulle tarinan II -kirjasta tarinan nimeltä Tärkeä vieras, jonka jälkeen luin Raamatusta rakkauksen kaksoiskäskyn. Kerroin omista ystävistäni ja lopuksi lauloimme yhdessä Minun ystäväni on kuin villasukka -laulun. Hartaushetken jälkeen jokainen osallistuja täytti palautelomakkeen.

Ryhmien välillä oli jonkin verran eroja. Ensimmäisessä ryhmässä oli kuusi tyttöä, toisessa ryhmässä puolestaan kolme poikaa ja viimeisessä ryhmässä kaksi tyttöä. Ensimmäisen ryhmän kartongille tuli huomattavasti enemmän erilaisia asioita, mutta tämän ryhmän kanssa piirtelyn lomassa käyty keskustelu oli melko vähäistä ja pintapuolista. Keskimmäisen ryhmän kanssa piirrellessä syntyi paperille hyvin erilaisia asioita verrattuna ensimmäiseen ryhmään, keskustelua oli enemmän ja keskustelu oli energisempää. Viimeisen ryhmän kartongille syntyi piirroksia selkeästi vähiten, mutta käyty keskustelu oli avoimempaa ja keskustelussa tuli esille paljon asioita, joita ei paperille asti tuotettu. Poikien kanssa piirrellessä ja keskustellessa ajatukset ystävyydestä liittyivät erilaiseen yhdessä tekemiseen, kuten urheiluun. Tyttöjen kanssa huomasin, että ystävyydessä tärkeintä oli esimerkiksi luottamus. Itselleni jäi kaikista ryhmäkerroista positiivinen mieli. Keskustelu oli antoisaa ja leiriläisille oli selkeästi tärkeää päästä puhumaan ja jakamaan ajatuksia ystäivistä ja kavereista.

8.4 Kolmas kokeilu, rukoushelmihetket rippikoulussa

Olin kesällä 2014 kesätoissää kahdessa rippikoulussa, joista molempiin sain vastuulleni pitää päivittäiset iltapäivän lepoheket. Opinnäytetyöni tiimoilta rukoushelmiin tarttuminen oli luontevaa. Samalla pääsin käyttämään rukoushelmiä erilaisessa ympäristössä ja pohtimaan erilaista lähestymistapaa. Lepohetkien rakenne oli molemmissa rippikouluissa samankaltainen, kuitenkin varattu aika ja työntekijöiden toiveet muokkasivat hetkiä hieman erilaiseksi.

Ensimmäinen rippikoulu oli kaupunkirippikoulu, jossa oli kymmenen rippikouluista. Aikaa lepohekiin oli varattu päivittäin puoli tuntia. Lisäksi esitettiin toive, että lepohekiissä voitaisiin käydä jonkinlaista kokonaisuutta raamatunkertomuksista. Valitsin kokonaisuudeksi Joosefin elämän ja luin sitä päivittäin yhden tai kaksi lukua Lapsen Raamatusta.

Aloitin lepohekin käymällä yhden helmen tai helmikokonaisuuden läpi hyödyn-tään Raittilan (2000) teoksen rukouksia ja tekstejä. Tämän jälkeen kuuntelimme jonkin teemaan liittyvän kappaleen. Seuraavaksi luin Lapsen Raamatua ja lo-puksi kuuntelimme vielä muutaman kappaleen, jotka liittyivät joko rukoushelmen teemaan tai Joosefin tarinaan.

Toinen rippikoulu oli leirimuotoinen ja lepohekiille oli varattu aikaa 45-60 mi-nuuttia päivittäin. Aloitimme lepoheket kuuntelemalla jonkin teemaan liittyvän kappaleen, jonka jälkeen kävimme yhden helmen tai helmijoukon läpi hyödyn-tään samaa Raittilan teosta. Kuuntelimme välillä yhden tai kaksi kappaletta liit-tyen helmeen tai helmiin, jotka kulloinkin oli käsittelyssä. Tämän jälkeen luin aiheeseen liittyvän tarinan. Pääsääntöisesti Kerron sinulle tarinan -kirjoista, mutta välillä hyödynsin myös muuta tekstimateriaalia, jota aiheisiin liittyen oli saatavilla.

Pyrin käyttämään sellaisia tarinoita, joita olin kirjannut tarinaehdotuksiksi myös-kin materiaalipakettiini. Rippikouluissa käyttämäni musiikki oli myöskin sellaista, joka on kirjattuna materiaalipakettiin eri osioiden alle. Halusin näiden helmihet-

kien avulla päästä kokeilemaan erityisesti sitä, kuinka hyvin valitsemani musiikki sekä tarinat tukivat toisiaan ja käsiteltyä teemaa, sekä sitä kuinka hyvin käytetty musiikki toimi rauhoittumiseen ja lepäilyyn tarkoitetussa hetkissä. Sellaisenaan näitä lepoaikoja en pystynyt materiaalipakettiin hyödyntämään, sillä materiaali-pakettiin sisältyvät hartaushetket ovat huomattavasti lyhyempiä, eikä suunnittelemani materiaalin ole tarkoitus olla pelkästään hartausmateriaali.

9 PALAUTE, ARVIOINTI JA POHDINTA

Tarkoitukseni oli alunperin ollut kokeilla materiaalia sekä kerhoissa että leireillä. Lopulta pääsin kokeilemaan materiaalia vain leireillä, joilta myös keräämäni palaute on lähtöisin. Keräsin varhaisnuorten leireillä palautetta leiriläisiltä ja isosilta samalla palautelomakkeella, (Liite 1) joista isosten palautteet erotettiin leiriläisten palautteesta merkitsemällä paperin kulmaan tähti. Työntekijöiltä sain suullista palautetta, sekä vapaamuotoista kirjallista palautetta.

Havainnoin myös osallistujien reaktioita toimintakertojen aikana, pienryhmätyöskentelyjen aikana pääsin kiertelemään tilassa ja seuraamaan, miten tehtävien suorittaminen sujui. Oli mukava huomata, että lasten kasvoilla oli aitoa iloa ja hymyä. Peililaatikkoa kierrättäessä osa lapsista oli aidosti ja iloisesti yllätynyt laatikon sisällöstä. Myös tylsistyminen ja turhautuminen näkyi lasten kasvoilta suoraan, onneksi näitä lapsia ei mahtunut tähän joukkoon, kuin murto-osa. Jo lasten reaktioiden ja toimintahetkissä vallinneen tunnelman perusteella pystyin tekemään päätelmän, että toimintakerrat olivat onnistuneita. Toiminta tempasi lapset mukaansa ja kaiken ikäiset saivat toiminnasta iloa.

Kysyin palautelomakkeella kolme monivalintakysymystä. Näissä kysymyksissä ei tapahtunut suurta hajontaa vastaajien välillä. Suurin osa vastaajista koki, että heillä oli ollut kivaa tai melko kivaa, toiminta oli ison osan mielestä mielenkiintoista ja suurin osa oli myös oppinut uutta. Kokosin alla olevaan taulukkoon monivalintakysymyksen tulokset. Leiriläisten vastaukset on merkitty mustalla, isosten punaisella. Leiriläisiä oli yhteensä 46 ja isosia 6.

			
Minulla oli kivaa	38 / 6	6 / 0	2 / 0
Toiminta oli mielenkiintoista	28 / 6	17 / 0	1 / 0
Opin uutta	30 / 1	7 / 4	9 / 1

Monivalintakysymysten perusteella materiaalille asettamani tavoitteet näyttivät toteutuvan hyvin, toiminta oli pääosin mielenkiintoista, kivaa ja opettavaista.

Huomasin palautteenkeruun aikaan, että osa lapsista käytti aikaa palautteen täyttämiseen ja mietti vastauksiaan pitkään, osa lapsista täytti palautteen mahdollisimman nopeasti ja juoksi viettämään vapaa-aikaa. Nopeasti palautteen täyttäneet leiriläiset eivät välttämättä miettineet vastauksiaan kovin pitkään, joten palautteen luotettavuutta täytyy pohtia.

Monivalintakysymysten lisäksi kysyin kaksi avointa kysymystä: "Mikä oli kivointa/mukavinta?" sekä "Mikä oli tylsintä?" Näiden kysymysten vastauksissa oli keskenään samoja vastauksia. Joissakin vastauspapereissa oli mainittu useampi asia.

Leiriläisistä neljä vastasi kaiken olleen mukavinta ja neljä jätti vastauksen kokonaan tyhjäksi. 17 leiriläistä mainitsi mukavimmaksi asiaksi laulun tai kitaransoiton, 10 leiriläisen mielestä sadut tai tarinat olivat mukavin asia. 16 leiriläistä nosti esille muita toiminnallisia harjoituksia, näistä kahdeksan mielestä piirtäminen oli mukavinta, neljä puolestaan nosti esille askartelun, kolmen mielestä oli mukavinta katsoa laatikkoon, jossa oli peili ja yhden mielestä oli mukavinta miettiä, missä on hyvä.

12 leiriläistä oli sitä mieltä, että tylsintä oli "ei mikään", 15 leiriläistä jätti vastamatta kysymykseen, yhden lapsen mielestä kaikki oli tylsää. Neljän lapsen mielestä sadun tai tarinan kuuntelu oli tylsintä, neljä lasta sanoi Raamatun kuuntelun olleen tylsintä, yksi lapsi vastasi laulun kuuntelun olleen tylsin asia. Viiden lapsen vastaukset tylsimmästä asiasta liittyivät toiminnallisiin menetelmiin, näistä kahden mielestä piirtäminen oli tylsintä, yhden mielestä tylsintä oli askartelu, yksi lapsi koki tylsimmäksi, että piti kertoa missä on hyvä. Yksi lapsi sanoi, että tylsintä oli, kun piti kirjoittaa. Yhden lapsen mielestä tylsintä oli odottaminen.

Isosista neljä nosti mukavimmaksi asiaksi laulun, kahdessa vastauksessa mukavimmaksi asiaksi nousi tärkeiden asioiden miettiminen ja oman elämän aarteet. Yksi vastaaja nosti Raamatun mukavimmaksi asiaksi, kun taas yksi puolestaan vastasi tarinan olleen mukavin osa. Yksi isosta kehui kokonaisuutta hyväksi, yhden isosen mielestä oli hyvä, että lapsia kannustettiin tutkimaan itse-

ään ja löytämään positiivisia asioita, yhden isosen mielestä mukavinta oli lämmenhenkisyys, jolla kokonaisuus vedettiin.

Neljä isosista jätti vastaamatta kysymykseen tylsimmästä asiasta, kahden mielestä tylsintä oli Minä-helmen kohdalla olleet alun kierrokset, kun lapset eivät meinanneet keksiä mitään. Yksi isonen kertoi, että oli surullista huomata, miten vaikeaa lapsien oli keksiä positiivisia asioita itsestään.

Tämän saadun palautteen perusteella vaikuttaa, että suurin osa osallistujista viihtyi toiminnassa. Nämä kaksi kokeilemaani kerhokertaa ovat toiminnallisilta menetelmiltään melko samanlaiset, mutta silti iso osa osallistujista löysi toiminnasta itselleen mieluisia asioita. Testatut kokonaisuudet valikoituivat leirien sisällön mukaan ensisijaisesti teemojen perusteella. Materiaalin monipuolisuutta ja toimivuutta on kokonaisuutena haastavaa arvioida näiden toimintakertojen perusteella, mutta koska aikataulut eivät antaneet myöden materiaalin testaamista kokonaisuutena, on pohdintaa tehtävä tämän perusteella.

Minä-helmen toimintaa testatessani sain yhdeltä leirin nuorisotyönohjaajista kirjallista palautetta. Alun nimileikit olivat hänen mielestään toimivia ja herättelivät aiheeseen. Leikit olisivat tosin toimineet hänen mielestään pienemmällä ryhmällä paremmin. Elämän aarteiden piirtäminen oli hänen mielestään ihana idea. Hän kommentoi, että oli myös hyvä, että piirustukset käytiin lopussa läpi, sillä tämä luo lapsille kokemuksen huomioiduksi tulemisesta. Piirtämisen taustalle olisi voinut laittaa soimaan musiikkia virittämään rauhalliseen tunnelmaan. Pienissä ryhmissä keskustelu oli hänen mielestään tärkeää ja oli hyvä, että lapsia kannustettiin etsimään positiivisia puolia itsestään. Nuorisotyönohjaaja sanoi, että kokonaisuus oli toimiva ja kannustava sekä aiheeseen sopiva. Omaksi suosikkiasiakseen hän nosti laatikon, jossa oli peili. Hän kertoi peililaatikon olleen toimiva tapa havainnollistaa leiriläisille heidän arvokkuuttaan ja etenkin nuorimpien leiriläisten reaktioista pystyi päätellä, että peili oli heille koskettava ja uusi kokemus.

Rippikoululeirillä sain päivittäin lepohekistä palautetta nuorisotyönohjaajalta, joka kommentoi erityisesti valitsemiani tarinoita sekä musiikkia. Saamani palautteen pohjalta muokkasin materiaalipaketin musiikki- ja tarinaehdotuksia ja poistin joitakin vaikeammin tulkittavia tai liian raskaita kappaleita listalta. Nuorilta en kerännyt palautetta kummankaan rippikoulun osalta. Osa nuorista kuitenkin kävi lepohekien jälkeen kiittämässä lepohekistä. He kehuivat musiikkivalintojani tai tarinoita ja kertoivat käsiteltyjen teemojen koskettaneen, puhuttaneen tai laittaneen heidät miettimään.

Kaikkiaan koen, että lepohekiet olivat toimiva ja tarkoitustaan palveleva kokonaisuus. Lepohekien pitäminen tuki opinnäytetyön työstämistä, vaikka en päässytkään kokeilemaan toiminnallisia osia materiaalistani. Sain näiden lepohekien pohjalta kuitenkin eväitä työstää ja kehittää materiaalia eteenpäin, erityisesti hartauksien osalta.

Tämän lisäksi keräsin vapaamuotoista kirjallista palautetta kerhonohtajilta ja isosilta materiaalipaketin luettavuudesta. Pyysin palautetta materiaalin selkeydestä ja ymmärrettävyydestä. Pyysin myös merkitsemään ylös, mikäli lukeminen herätti kysymyksiä sekä ehdottamaan korjausehdotuksia. Kysyin myös, olisiko materiaalipaketin kanssa turvallinen olo lähteä ohjaamaan toimintaa. Kerhonohtajien ja isosten mielestä materiaali oli pääosin selkeä ja mielenkiintoinen ja osa nosti sieltä esiin tiettyjä toimintakertoja, joista pitivät erityisesti. Yleinen mielipide oli se, että kerhokertojen alussa olevat lyhyet kuvaukset olivat hieman vaikeaselkoisia ja niissä oli vaikeita lauserakenteita ja sanoja.

Kaiken tämän palautteen pohjalta muokkasin materiaalia. Palautteessa ei juurikaan noussut esille parannusehdotuksia, mutta nekin pienet parannusehdotukset, jota tuli esille, pyrin ottamaan huomioon materiaalia työstäessäni. Leiriympäristössä materiaalin testaaminen ei antanut todenmukaista kuvaa materiaalin toimimisesta kerhoissa. Lisäksi opinnäytteen kehittämisen kannalta olisi ollut hyvä antaa materiaali kerhonohtajille testattavaksi. Nyt materiaalin selkeyden arviointi on ollut haastavampaa, sillä rukoushelmet ja käytetyt toiminnalliset asiat ovat itselleni tuttuja. Nyt palaute perustuu omaan toiminnan ohjaamiseen ja

kirjalliseen palautteen luetusta tekstistä. Tästäkin pienestä määrästä palautetta oli apua tekstin hiomisessa lopulliseen muotoonsa, sillä alkuperäisessä versiossa oli ollut sellaisia lauseita ja sanoja, joiden ymmärtäminen oli asiaan perehtymättömälle haastavaa. Etenkin isosilta ja kerhonohjaajilta saamani palaute oli tekstin muokkaamisessa tärkeä apu.

Koen kuitenkin, että materiaalipaketti vastaa asetettuihin tavoitteisiin. Paketissa on pyritty hyödyntämään mahdollisimman monipuolisesti erilaisia menetelmiä, mutta pääpaino on helmien sisällöissä. Myös omat henkilökohtaiset tavoitteet täyttyivät. Opinnäyteprosessin aikana tuli vastaan haasteita, mutta selvisin niistä. Kokonaisprosessina opinnäyte oli opettavainen ja haastoi etsimään tietoa ennestään vieraista aiheista ja yhdistelemään sitä aiemmin hankittuun tietoon.

Opinnäytetyötäni voisi kehittää edelleen esimerkiksi rippikoulutyön käyttöön soveltuvaksi. Materiaalia on toki nykyisessä muodossaan mahdollista käyttää suoraan rippikoulutyössä, mutta rippikouluikäisiä voisi haastaa pohtimaan teemoja vielä syvemmin. Rukoushelimateriaalia voi kehittää ja soveltaa kaiken ikäisille ihmisille. Kiinnostavaa olisi kehittää myös rukoushelimateriaalia, joka olisi suunnattu henkilökohtaiseen rukoushelmiin tutustumiseen ja matkaan rukoukseen ja omaan itseen. Olisi kiinnostavaa myös työstää materiaalipakettia jonkin yhden tietyn toiminnallisen menetelmän ympärille, esimerkiksi täysin draama-materiaaliksi.

LÄHTEET

- Aalto, Mikko 2002. Turvallinen ryhmä ja itseksi tuleminen. Aseman lapset Ry.
- Ahtee, Piia 2006. Nuori ja rukous: Rippikoululaisten käsitykset rukouksesta ja rukoushelmien käytöstä rippikoulussa. Helsingin yliopisto. Teologinen tiedekunta. Pro gradu-työ.
- Cacciatore Raisa 2010. Lapsi ja perhe. Teoksessa Jokela, Eero & Pruuki, Heli (toim.) 2010. Jo iso, vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat/ Lasten Keskus Oy. 7-30.
- Hakkarainen, Kaarina 2009. Helmeilyä: Rukoushelmet kouluikäisten elämässä. Helsinki: Lasten Keskus Oy.
- Hakkarainen, Kaarina; Jern, Siv; Jokela, Eero; Lönnebo, Martin; Strobacka, Ann-Sofi 2004. Rukoushelmet: polku hiljaisuuteen. Helsinki: LK-Kirjat / Lasten Keskus.
- Helenius, Aili & Lummelahti, Leena 2013. Leikin käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Holländer, Anne; Salmensaari, Leena; Storbacka, Ann-Sofi 2002. Martin Lönnebon lasten rukoushelmet. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Huotilainen, Minna 2011. Aivotutkimus tunnistaa musiikin erityisen merkityksen ihmiselle. Teoksessa Lilja-Viherlampi, Liisa-Maria (toim.) Ihminen ja musiikki: Musiikillisen vuorovaikutuksen ulottuvuuksia. Turun ammattikorkeakoulu.
- Itkonen, Marko; Johansson, Eeva; Nurmi, Suvielise; Salminen, Teemu 2014. Draamattu. Helsinki: Lasten keskus ja Kirjapaja Oy.
- Jaakkonen, Marika 2004. Sinä olet ääretön. Sinä olet lähellä. Spiritualiteetti ja rukoushelmet rippikouluopetuksessa. Joensuun yliopisto. Teologinen tiedekunta. Läntisen teologian koulutusohjelma. Pro gradu -työ.
- Jansa, Kati 2010. Varhaisnuorisotyö seurakunnassa. Teoksessa Jokela, Eero & Pruuki, Heli (toim.) 2010. Jo iso, vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat/ Lasten Keskus Oy.
- Jokela, Eero 2005. Leikkivä kirkko ja rukoushelmet. Teoksessa Virtanen, Kalevi (toim.) 2005. Kohti leikkivää kirkkoa. Helsinki: Lasten keskus. 122-129.

- Junkkari, Heljä 2003. Hartaus helmenä: rukoushelmet Korson seurakunnan ilta-päiväkerhoihin. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Järvenpää. Kristillisen varhaiskasvatuksen erikoistumisopinnot. Opinnäytetyö.
- Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Kovanen, Minna & Valkonen, Pirkko 2012. Käsityön taito: Ideoita tekstiilityön, teknisen työn ja askartelun tekniikoihin. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Laitila, Minna & Pietilä Anna-Maija 2012. Asiakkaan osallisuus mielenterveyspalveluissa. Kuulluksi tulemista ja inhimillistä kohtaamista. Viitattu 28.2.2014.
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/49933/Asiakkaan_osallisuus_mielenterveyspalveluissa.pdf?sequence=1
- Laitinen, Viivi 2008. Pienistä helmistä avautuu suuri maailma: Virikemateriaalia rukoushelmistä rippikoulutyön käyttöön. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Järvenpää. Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto. Opinnäytetyö.
- Lönnebo, Martin 1996. Rukoushelmet - Elämän helmet. Helsinki: Kirjapaja.
- Lönnebo, Martin 1999. Sielu - Sielun pieni kuntokirja. Sinapinsiemen Ry.
- Maukkonen Jarkko 2005. Musiikki nuorisotyössä. 156-172. Teoksessa Paananen, Terhi & Tuominen, Hans (toim.) 2005. Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Porkka, Jouko (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat, 63—82.
- Mäkelä, Jukka 2011. Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa Nurmi, Suvielse & Rantala, Katariina 2011. Näyn ja kuulun - Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: Lasten keskus.
- Näre Sari 2010. Kouluikäinen tyttö. Teoksessa Jokela, Eero & Pruuki, Heli (toim.) 2010. Jo iso, vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat/ Lasten Keskus Oy. 43-58.
- Pitzele, Peter A. 1998. Valkoinen tuli. Suomen Pipliaseura.

- Raittila, Kaisa 2000. Martin Lönnebon rukoushelmet. Helsinki: Kirjapaja Oy.
- Saine, Lotta 2007. Rukoushelmet: päiväkotit Villikatin uskontokasvatusprojektina. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Järvenpää. Kristillisen varhaiskasvatuksen erikoistumisopinnot. Opinnäytetyö.
- Salpausselän seurakunta i.a.
<https://www.lahdenseurakuntayhtyma.fi/salpausselka> Viitattu 13.2.2014.
- Sinkkonen, Jari 2010. Kouluikäinen poika. Teoksessa Jokela, Eero & Pruuki, Heli (toim.) 2010. Jo iso, vielä pieni – Kouluikäisen lapsen maailma. Helsinki: LK-kirjat/ Lasten Keskus Oy. 31-42.
- Suomen ev.lut. kirkko 2012a. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6 Nuoret seurakuntalaisina - kehittämisasiakirja, Helsinki: Kirkkohallitus.
- Suomen ev.lut. kirkko 2012b. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:5 Tytöt & pojat seurakuntalaisina - kehittämisasiakirja, Helsinki: Kirkkohallitus.
- Valkeapää, Minna 2011. Pomppivat pavut: ryhmätoimintaa pienille ja isoille. Helsinki: Lasten Keskus.
- Williams, Antony 2002. Ryhmän salaisuudet: Sosiometria muutoksen voimavarana. Tampere: Resurssi.

LIITE 1: Palautelomake

Palaute

Minulla oli kivaa

☐☐☐

Toiminta oli mielenkiintoista

☐☐☐

Opin uutta

☐☐☐

Kivointa tai mukavinta oli:

Tylsintä oli:

MATKA NAUHAN YMPÄRI 10 PÄIVÄSSÄ

Materiaalipaketti kerhonohjaajien tueksi
Lönnebon rukoushelmien pohjalta

Johdanto

Olet saanut käsiisi materiaalipaketin, joka on koottu Lönnebon rukoushelmién pohjalta. Materiaali sisältää kymmenen kokonaisuutta, joista jokainen kestää yhden kerhokerran ja sisältää erilaisia toiminnallisia harjoituksia, joiden avulla käydään läpi rukoushelmiä. Jokaista kerhokertaa varten on valittu yksi helmi tai helmijoukko, jotka tukevat toisiaan. Lisäksi lopussa on kaikki helmet yhteen kokoava kerta.

Rukoushelmet on hyvä koota kerholaisten kanssa joko ensimmäistä helmeä käsittelevällä kerhokerralla tai jo aiemmin kerhokauden aikana. Helmet kannattaa kuitenkin säilyttää kerhonohjaajilla helmién käsittelyn loppuun asti, jotta kaikilla kerholaisilla on aina helmikerralla helmet mukana.

Materiaalin kerhokerrat voidaan käydä läpi joko peräkkäisillä kerhokerroilla, tai niitä voidaan sijoittaa hajanaisemmin kerhokauden ajalle, mikä vain omalle kerhollesi parhaiten sopii. Voit valita materiaalin kerhokertojen alta ne toiminnalliset harjoitukset, jotka sopivat parhaiten oman kerhosi ikäjakamaan sekä muuhun toimintaan.

Muista lämmin ja huomioiva ilmapiiri ja työote! Kaikki kerholaisistasi ei välttämättä pidä samoista asioista, eikä kaikki tässä materiaalissa sovi kaikille kerhoryhmille. Karsi rohkeasti omalle kerhollesi sopivimmat osiot!

Mukavia hetkiä rukoushelmién parissa niin sinulle kerhonohjaaja, kuin myös kerholaisillesi!

Minna Huttunen

Lahdessa, maaliskuussa 2015

Lönnebon rukoushelmet lyhyesti

Martin Lönnebon rukoushelmet (ruo. frälsarkransen) ovat Ruotsin luterilaisen kirkon piispa Martin Lönnebon kehittämät helmet. Rukoushelmien taustalla on idea pelastusrenkaasta, johon hukkuvan on helppo tarttua. Rukoushelmet kuvaavat pelastusrengasta sisältämällä elämälle tärkeitä asioita, joihin voi turvata. Ajatus helmistä syntyi vuonna 1995, kun Lönnebo haaksirikkoutui syysmyrskyssä saarelle ja alkoi pohtia elämän tärkeitä asioita ja tukipilareita, sekä keinoja päästä lähemmäs Jumalaa. Alunperin helmiä kertyi liiankin paljon, joten Lönnebo karsi helmiä helmimeltä. Ensin jäljelle jäi vain iso kultainen Jumala-helmi. Lopulta Lönnebo sai kuitenkin nauhaansa 18 tärkeintä helmeä. (Lönnebo 1996, 23–24. Raittila 2000, 7–8.) Nämä jäljelle jääneet helmet ovat Jumala-helmi, hiljaisuuden helmet (6kpl), minä-helmi, kasteen helmi, autiomaan helmi, pyhän huolettomuuden helmi, rakkauden helmet (2kpl), salaisuuden helmet (3kpl), yön helmi sekä ylösnousemuksen helmi. Näillä jokaisella helmellä on oma merkityksensä ja sisältönsä ja jokaiselle helmelle on olemassa omia rukouksia. (Hakkarainen 2009, 9. Holländer, Salmensaari & Storbacka 2002, 7–9. Raittila 2000, 7–15.)

Rukoushelmiä voi käyttää rukouksen tukena tai esimerkiksi silloin, kun omat sanat eivät riitä. Pelkät sanattomatkin rukoukset riittävät, sillä Jumala kyllä tietää mitä tarvitsemme. Rukoushelmien ei tarvitse liittyä pelkästään hartauksiin, vaan se voi olla myös arjessa mukana kulkeva nauha, joka on tukena päivittäisissä rukouksissa. Rukoushelmet ovat pyhä ja samalla arkinen käyttöesine.

Lönnebon rukoushelmistä löytyy elämän tärkeitä asioita ja nauhaa läpi käymällä kaikki elämän osa-alueet tulee käytyä läpi. Rukoushelmissä kulkee toisaalta myös kristityn elämän kaari, kaikki lähtee liikkeelle Jumalasta, joka on luonut taivaan ja maan, kulkee minuuden, kasteen, autiomaan, rakkauden ja salaisuuksien kautta kärsimykseen ja kuolemaan, sekä lopulta ylösnousemukseen.

Helmien kokoaminen

Helmet on hyvä koota kerholaisten kanssa yhdessä niin, että jokainen etenee samassa tahdissa. Kerhonohjaaja voi esimerkiksi kertoa jokaisen helmen kohdalla helmen nimen ja sitten liikutaan seuraavaan helmeen.

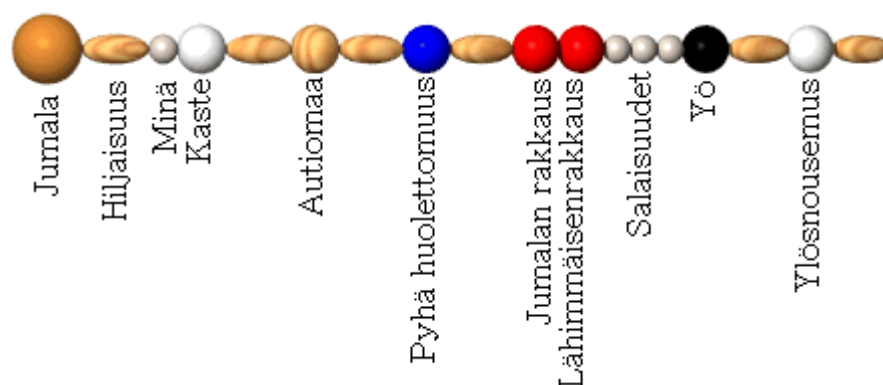
Apuna helmien kokoamisessa voi olla esimerkiksi pahvista tai kankaasta valmistetut isot rukoushelmet, jotka voi koota samassa tahdissa kerholaisten rukoushelmien kanssa esimerkiksi keskelle kerhotilaa tai seinälle. Esimerkkihelmet voi myös koota kerhotilaan jo valmiiksi.

Ennen helmien kokoamista kerhossa on hyvä varata jokaista kerholaista kohden tarvittavat helmet ja riittävän pitkät kuminauhat esimerkiksi pieniin pusseihin.

Yhtä helminauhaa varten tarvittavat materiaalit:

- 1 Iso kultainen helmi
- 1 musta helmi
- 1 sininen helmi
- 1 pyöreä puunvärinen helmi
- 2 punaista helmeä
- 2 valkoista helmeä
- 4 helmiäisen väristä helmeä, pienempiä kuin muut pyöreät helmet
- 6 soikeaa puunväristä helmeä
- n. 25cm kuminauhaa, joka menee helmien läpi helposti
- Lisäksi helmien kasaamiseen kannattaa varata valmiiksi muutamat sakset, sekä joitakin ylimääräisiä helmiä kadonneitten helmien varalta.

Helmien järjestys

1. kerhokerta: Jumala-helmi

Tällä kerhokerralla paneudutaan kerholaisten kanssa Jumala-helmeen ja siihen liittyviin teemoihin. Kerran päätavoitteena on tutustua siihen, millainen Jumala on ja oppia Jumalan erilaisista ominaisuuksista.

Jumala-helmi aloittaa ja lopettaa helminauhan. Jumala-helmi muistuttaa meitä siitä, että Jumala on kaikkivaltias ja ääretön. Tähän helmeen sisältyy elämän alku ja syvin tarkoitus, mikä elämässä todella on tärkeää.

Luotettava Jumala

Luetaan Lapsen Raamatusta kertomus "Nooa ja suuri vedenpaisumus" (sivu 15-16).

Kertomuksen jälkeen pyydä kerholaisia asettumaan Nooan rooliin ja vastaamaan Nooan suulla. Miltä tuntui, kun Jumala käski rakentaa veneen? Mitä ajattelit silloin? Horjuiko luottamus Jumalaan, kun vedenpaisumus jatkui ja jatkui? Miltä tuntui, kun Jumala lopulta piti lupauksensa?

Pyydä sitten kerholaisia asettumaan Nooan vaimon ja poikien asemaan. Miltä tuntui kun aviomies/isä alkoi rakentamaan valtavan suurta venettä? Oliko tilanteeseen vaikea suhtautua? Miten Jumalan luotettavuus välittyi sinulle? Miltä tuntui, kun huomasit, että Nooa oli oikeassa vedenpaisumuksen tulosta ja siitä, että Jumala oli luvannut pelasta veneessä olijat?

Kysymyksiin ei ole oikeita vastauksia, vaan kysymysten tarkoituksena on haastaa kerholaisia pohtimaan erilaisista rooleista luottamusta Jumalaan hyvin erikoisessa tilanteessa.

Jumala Raamatussa

Luetaan Raamatusta erilaisia kohtia, joissa kuvataan Jumalaa ja kerrotaan, millainen Jumala on. Voit valita kohdat alla olevasta listasta tai ottaa mukaan kohtia listan ulkopuolelta. Tähän listaan on koottu vain hyvin pieni osa sopivista raamatunkohdista. Tärkeintä on, että kohdat olisivat keskenään hieman erilaisia ja niissä näkyisi eri ulottuvuuksia Jumalasta. Käydään kohtia yhdessä läpi joko piirtämällä, muovailemalla tai rakentamalla legoista.

Raamatunkohtia

1.Moos.1:1 (Luoja)

Ps. 91 (Turvapaikka)

1. Joh 4: 7-10 (Rakastava Jumala)

Porukan voi jakaa pareiksi tai pieniin ryhmiin, joista jokainen ottaa työstettäväkseen yhden raamatunkohdan. On mahdollista myös toimia koko kerhoryhmänä ja valita yksi kohta käsiteltäväksi. Olennaista ei ole piirtää, muovailla tai rakentaa sanasta sanaan, mitä raamatunkohdassa sanottiin, vaan pohtia Jumalan roolia kyseisessä kohdassa ja piirtää, muovailla tai rakentaa tämä rooli. Esimerkiksi, "Miten Jumala voi olla turvapaikka?" Voidaan rakentaa vaikkapa linna, joka kuvaa Jumalaa suojaavana muurina.

Kirje Isälle

Jokainen kerholainen saa paperin ja kynän. Taustalle voi laittaa jotakin rauhallista musiikkia soimaan. Kerholaisten tehtävänä on kirjoittaa kirje Taivaalliselle Isälle. Kirjeeseen voi kirjoittaa mistä vain mitä haluaa Jumalalle kertoa. Mikäli kirjeen kirjoittaminen tuntuu haasteelliselta, voi apuna käyttää esimerkiksi seuraavia kysymyksiä. Jokainen kirjoittaa kirjeen itseään varten, eikä niitä esitellä muille.

Mikä elämässäni on nyt hyvin? Mitä ehkä haluaisin muuttaa elämässäni?
Mikä mietityttää? Millaisia haaveita tai unelmia minulla on?
Mistä haluaisin kiittää tai mitä haluaisin pyytää anteeksi?

Loppuhartaus

Luetaan aluksi Kerron sinulle tarinan -kirjasta tarina "Kapteeni." Seuraavaksi Lukekaa Raamatusta Matt. 6: 25-34.

Rukoillaan yhdessä Jumala-helmen rukous: " Sinä olet ääretön. Sinä olet lähellä. Sinä olet valo." Lopuksi voidaan laulaa tai kuunnella jokin teemaan sopiva kappale.

Büisíehdotuksia

Anna Puu – Linnuton Puu (Levyllä: Anna Puu)

FOG – Syliisi sun (Levyllä: Vastavirtaan)

kl. – Aurinko nousee (Levyllä: Vedä henkeä nyt)

2. kerhokerta: Hiljaisuuden-helmet

Tällä kerhokerralla tutustutaan kerholaisten kanssa hiljaisuuden helmiin. Kerran aikana opetellaan hiljaisuutta yhdessä. Tavoitteena on oppia, että myös hiljaisuus voi olla rukousta ja rukoilla voi sanattomasti. Tämän kerhokerran loppuhartaus poikkeaa muista materiaalin loppuhartauksista.

Hiljaisuuden helmiä on rukousnauhassa yhteensä kuusi. Hiljaisuuden helmet merkitsevät hiljaisuutta ja lupaa olla hiljaa. Hiljaisuus päästää ajatukset lepäämään ja mahdollistaa pääsyn rauhaan Jumalan edessä.

Aluksi

Kerhokerta aloitetaan leikkimielisellä hiljaisuuskilpailulla. Ohjeena on, että pitää olla mahdollisimman kauan hiljaa, eikä saa häiritä kavereita. Harjoituksen tarkoituksena on kokeilla, miltä tuntuu olla hiljaa porukassa.

Käykää vielä hiljaisuuskilpailun jälkeen läpi, miltä tuntui olla hiljaa. Oliko se vaikeaa vai helppoa? Miksi?

Liikkuva rukous

Liikkuva rukous harjoituksen ideana on se, että etsitään sanattomia keinoja ilmaista rukouksia. Tämä tapahtuu erilaisten liikkeiden avulla. Alla on joitain esimerkkejä, mutta voitte keksiä ryhmässä lisää erilaisia liikkeitä sen pohjalta, mistä asioista kerholaiset haluaisivat rukoilla. Jokainen kerholainen voi esimerkiksi kertoa jonkin rukousaiheen ja näyttää liikkeen, liikkeitä voi pohtia myös yhdessä.

Pelot: Ota käteesi paperi, rypistä se niin pieneksi kuin mahdollista. Mieti pelkoja, joita elämässäsi kohtaat. (Ohjaaja voi kertoa, että Raamatussa kehoitetaan usein: "Älä pelkää." Pelot voidaan tuoda Jumalan eteen.) Suorista paperi niin suoraksi, kuin saat. Lopuksi voidaan silittää vieruskaverin olkapäätä rohkaisuksi.

Rakkaat ihmiset: Käy makaamaan lattialle selällesi, sulje silmät ja laita kädet rinnan päälle. Tunne sydämesi syke.

Anteeksi pyytäminen: Peitä kasvosi käsillä, kurkistele sormien takaa, kuin olisit piilossa.

Harrastukset: Soita ilmakitaraa, neulo tai heittele koripalloa. Koita löytää sopiva liike kuvaamaan omaa harrastustasi.

Taizé-tyyppinen hartaus

Taizé on luostariyhteisö Ranskassa. Taizé tunnetaan erityisesti hartauksistaan, joihin olennaisena osana kuuluu rukouslaulut, jotka ovat lyhyitä, pääsääntöisesti yhden tai muutaman lauseen mittaisia lauluja, joita toistetaan useaan kertaan. Lauluja on käännetty myös suomeksi. Hartaushetkiin kuuluu myös Raamatunlukua, yhteistä rukousta, sekä hiljainen hetki.

Tässä hartaushetkessä voit hyödyntää joko Taizé-lauluja tai muita hengellisiä lauluja. Tärkeintä on kuitenkin, että laulut ovat rauhallisia. Lauluja voidaan laulaa yhdessä kerholaisten kanssa tai kuunnella esimerkiksi CD-levyltä tai vaikkapa YouTubesta. Taizé-lauluja löytyy myös Spotifysta. Voit valita laulut alla olevasta listasta tai valita muita lauluja.

Aloita hartaushetki jollakin rauhallisella laululla. Laulun jälkeen rukoillaan yhdessä. Voit rukoilla omin sanoin, etsiä valmiin rukouksen rukouskirjasta tai käyttää tätä esimerkkirukousta: "Rakas Taivaan Isä. Kiitos tästä kerhokerrasta ja siitä, että ollaan saatu kokoontua yhdessä oppimaan hiljentymisestä. Opetä meitä hiljenemään ja kuuntelemaan. Anna myös rohkeutta rukoilla, vaikka oikeita sanoja ei tuntuisikaan löytyvän."

Rukouksen jälkeen on taas laulun vuoro. Voit valita myös kaksi lyhyttä laulua. Näiden laulujen jälkeen hiljennytään omaan rukoukseen. Hiljaisuus on hyvä pitää riittävän lyhyenä, ettei kerholaiset muutu levottomiksi. Hyvä aika hiljaisuudelle on esimerkiksi 30–60 sekuntia. Hiljaisuuden jälkeen rukoillaan yhdessä Hiljaisuuden helmien rukous: "Ota yksinäisyyteni. Olen sinun." Tämän jälkeen luetaan Raamatusta Ps. 121: 5–8. Lopuksi otetaan vielä yksi tai kaksi laulua

Bíisíehdotuksia:

Connection Posse – Ollaan Hiljaa (Levyllä: Sankari)

kl. – Aurinko nousee (Levyllä: Hiljaisuus huutaa)

kl. – Ääriviivasi (Levyllä: Sokea toista taluttaa)

Taizé – Sanasi on lamppu

Taizé – Laudate omnes gentes / Te kaikki kansat tulkaa

Taizé – Confitemini Domino / Ylistäkäämme Jumalaa

3. kerhokerta: Minä-helmi

Tällä kerhokerralla paneudutaan kerholaisten kanssa minä-helmeen ja siihen liittyviin teemoihin. Kerran päätavoitteena on, että kerholaiset oppivat olevansa Jumalan silmissä kauniita ja arvokkaita helmiä.

Minä-helmi muistuttaa, että Jumala on luonut ihmisen omaksi kuvakseen. Tämän helmen äärellä pysähdytään pohtimaan, kuinka pieniä ja ainutkertaisia olemme. Helmi muistuttaa, että jokainen on arvokas Jumalan silmissä.

Aluksi

Leikitään yhdessä muutamaa ”tutustumisleikkiä”, joiden kautta jokainen pääsee kertomaan itsestään, harrastuksistaan ja osaamisestaan jotakin. Näiden leikkien kautta päästään näppärästi päivän aiheeseen.

Leikki 1 Olen Anna ja kerään auringonkukkia

Käydään läpi kierros, jonka aikana jokainen sanoo vuorollaan oman nimensä sekä jotakin, jota keräilee, kuitenkin siten, että keräiltävä asia alkaa samalla kirjaimella kuin oma nimi. Esimerkiksi ”Moi olen Anna ja kerään auringonkukkia.” tai ”Moi olen Pekka ja kerään postimerkkejä.” Leikin on tarkoitus herätellä hieman aiheeseen, eikä olla kovin vakavahenkinen.

Leikki 2 nimikierrros harrastuksilla ja liikkeillä

Tässä leikissä käydään läpi kierros, jossa jokainen kertoo, mitä tykkää tehdä vapaa-ajallaan. Lisäksi omaan tekemiseensä lisätään jokin liike, joka kuvaa kyseistä tekemistä.

Esimerkiksi ”Moi, olen Kalle ja tykkään soittaa kitaraa” sanoessaan tämän Kalle soittaa ilmakitaraa.

Tämän jälkeen muu porukkaa vastaa ”Moi Kalle, mekin tykkään soittaa kitaraa” ja tekee Kallen näyttämän liikkeen.

Keskustelu: Tässä olen hyvä, tässä olet hyvä

Mikäli kerholaisia on paljon, on hyvä jakaa porukka tätä tehtävää varten pienempiin ryhmiin. 5–10 henkeä on sopiva ryhmäkoko. Mikäli kerholaisia on 10 tai alle, voi tehtävän tehdä myös koko ryhmällä. Tärkeintä on, että jokainen saa kertoa omia kokemuksiaan ja saa kuulla kehuja muulta ryhmältä.

Keskustelu voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että piirissä jokainen vuorollaan kertoo muulle ryhmälle, missä on hyvä, jonka jälkeen muu ryhmä voi kertoa kyseiselle kerholaiselle, missä hän heidän mielestään on hyvä.

Kerhonohtajan on hyvä ohjeistaa tehtävä niin, että hyvä voi olla monenlaisissa asioissa, eikä pelkästään esimerkiksi urheilussa, musiikissa tai piirtämisessä. On hyvä kannustaa lapsia löytämään itsestään myös muita asioita, joissa on hyvä. Joku voi olla esimerkiksi erityisen hyvä kuuntelemaan tai rauhoittuman. Jokainen on hyvä jossakin, ei tarvitse olla kyseisessä asiassa paras, riittää, että omasta mielestään on hyvä.

Lopuksi voidaan koota yhdessä, millaisia asioita nousi esille, etenkin, jos tehtävä on tehty pienemmissä porukoissa.

Hyvän puhuminen selän takana

Kerholaiset jaetaan kolmen hengen ryhmiin, mikäli ryhmät ei mene tasan, voi ryhmässä olla 4 jäsentä. Yksi ryhmästä kääntyy selin toisiin ja toiset keskustelevat hyviä asioita tästä ryhmäläisestä. Keskusteltavien asioiden tulee olla tosia. Vaihdetaan rooleja niin, että jokainen pääsee kuulemaan hyviä asioita itsestään.

Keskustelkaa vielä lopuksi, miltä tuntui kuulla, että selän takana puhutaan hyviä asioita.

Oman elämäni aarteet

Piirretään ja/tai kirjoitetaan yhdessä koko ryhmänä isolle paperille tai kankaalle asioita, jotka ovat omassa elämässä tärkeitä, eräänlaisia aarteita. Nämä voi olla esineitä, asioita, ihmisiä, paikkoja tai mitä tahansa, minä kerholaiset kokevat tärkeäksi. Taustalle voi laittaa soimaan jotakin rauhallista musiikkia. Kun tuntuu, ettei kerholaiset enää keksi mitään, käydään kaikkien tuotokset läpi. Kirjoitetut tekstit on esimerkiksi kerhonohtajan tai jonkun vapaaehtoisen lapsen helppo lukea ääneen, mutta piirroksista on hyvä kysyä tarkentavia kysymyksiä. Olisi hyvä, että jokainen pääsee halutessaan kertomaan omasta aarteestaan muulle porukalle hieman lisää.

Tehtävän tavoitteena on huomata, miten monenlaiset asiat elämässä voi olla tärkeitä. Jonkun elämän aarre on ruoka, toisen rakkaus ja kolmannen esimerkiksi lemmikki.

Valmiin tuotoksen voi laittaa esimerkiksi seinälle näkyville, mikäli se kerhotilassa on mahdollista. Näin aarteisiin voidaan myöhemmin palata ja kerholaiset voivat vaikka täydentää tuotosta myöhemmillä kerhokerroilla lisäpuuhana.

Jumalan arvokkain helmi

Tätä harjoitusta varten tarvitset kannellisen laatikon tai rasian, jonka pohjalla on peili. Laatikon/rasian koolla ei ole väliä, kunhan peilistä on mahdollista nähdä oma kuvansa laatikkoon/rasiaan katsoessaan.

Kerhonohjaaja pohjustaa harjoituksen kertomalla, että laatikossa on jumalan arvokkain helmi. Tämän jälkeen kerhonohjaaja pyytää kerholaisia yksi kerrallaan vuorollaan katsomaan laatikkoon, jotta jokainen näkee, mikä arvokkain helmi on. Tärkeää on, ettei kukaan sano seuraaville ääneen, mitä laatikossa on, jotta jokainen voi itse käydä asian selvittämässä. Harjoitus voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että loppuhartaus pidetään eri tilassa ja lapset hartauteen siirtyessään kurkistavat laatikkoon, jolloin lapsi ei palaa niiden luo, jotka eivät vielä ole katsoneet laatikkoon.

Loppuhartaus

Luetaan aluksi kertomus ”Kaikki ovat yhtä rakkaita” (kirjoittanut Sam mcBartney) mielellään siten, että kerholaisilla on mahdollisuus nähdä kuvitus.

Rukoillaan yhdessä minä-helmen rukous: ”Minä olen suuri ihme, ja kiitän sinua siitä.”

Tarinan jälkeen Raamatusta luetaan Psalmista 139 jakeet 13–18, sekä Sefanjan kirjan luvusta 3 jae 17.

Lopuksi kuunnellaan tai lauletaan yhdessä jokin kappale.

Büüsi ehdotuksia

Johanna Kurkela – Ainutlaatuinen (Levyllä: Hyvästi, Dolores Haze)

kl. – Kiitän luojaani sinusta (akustinen) (Levyllä: Hiljaisuus huutaa)

Anna Puu – Mestariپیروس (Levyllä: Anna Puu)

Juha Tapio – Kaunis ihminen (Levyllä: Kaunis ihminen)

Pekka Simojoki – Aamuruskon siivin

4. kerhokerta: Kasteen helmi

Tämän kerhokerran aiheena on kasteen helmi. Kerhokerran tavoitteena on muistaa pitää kiinni lapsuudesta ja leikistä.

Kasteen helmi muistuttaa lapsen kaltaiseksi tulemisesta, eli elämisestä Jumalan huolenpitoon luottaen. Kasteen helmi muistuttaa myös arkisten huolien jättämisestä taakse.

Aluksi

Kysy kerholaisilta, onko kukaan ollut ristiäisissä. Keskustelkaa siitä, mitä kaste on ja mitä kasteessa tapahtuu. (Kasteessa ihminen tulee Jumalan lapseksi ja liittyy seurakunnan jäseneksi.)

Lue seuraava teksti liittyen kasteen helmeen:

"Kun isä opettaa minua uimaan, voin mennä niin syvälle, etteivät jalat ylety pohjaan. Vesi huuhtelee minut päästä varpaisiin. Kun jo vähän osaan, isä päästää minusta irti, mutta jos alan painua pinnan alle, hän nostaa minut ylös. Isän käsi pitää minusta kiinni, enkä enää pelkää." – Kaisa Raittila teoksessa: Martin Lönnebon rukoushelmet, 2000.

Jeesus siunaa lapsia

Aluksi jokainen kerholainen rakentaa legoista tai muovailee muovailuva-hasta itsensä. Tämän jälkeen kootaan yhdessä legoista tai muovailuva-hasta tapahtumapaikka, Jeesus ja opetuslapsia. Kun kaikki hahmot ja tapahtumapaikka on valmiina, kokoonnutaan piiriin rakennelman ympärille.

Ohjeista kerholaiset kuuntelemaan seuraavaa tarinaa ja leikkimään tarinaa samalla liikuttaen hahmoja. Lue tarina, jossa Jeesus siunaa lapsia. Tämä tarina löytyy Lapsen Raamatusta sivulta 166–167 (Jeesus ja lapset & Ku-ka on suuri taivasten valtakunnassa), Raamattu lapsille -kirjasta sivulta 127 (Jeesus ja lapset) ja Raamatusta Mark. 10: 13–16.

Pohtikaa tarinan jälkeen, miksi opetuslapset eivät tahtoneet lasten tulevan Jeesuksen luo ja miksi Jeesus tahtoi lapsien tulevan luokseen. Pohtikaa myös, mitä voisi tarkoittaa lapsen kaltaiseksi tuleminen.

Leikkejä

Leikitään yhdessä erilaisia leikkejä. Voit valita tässä esiteltyjä esimerkki-leikkejä, käyttää itsellesi ennestään tuttuja leikkejä tai kysyä kerholaisilta heidän suosikkileikkejään.

Poriseva Puuro

Leikkijät istuvat tuoleilla, jotka on piirissä. Tuoleja on yksi vähemmän, kuin leikkijöitä. Ilman tuolia oleva leikkijä menee piirin keskelle. Keskellä olija lähtee kiertämään piirissä ja kysyy muilta leikkijöiltä: "Poriseeko puuro?" Muut voivat vastata "kyllä" tai "ei". Jos vastaus on "ei", keskellä olija kysyy saman kysymyksen seuraavilta piirissä olijoilta, kunnes joku vastaa "kyllä". Silloin kaikki vaihtavat paikkaa piirissä. Se, joka jää ilman tuolia, jää piirin keskelle.

Leikkiin voidaan lisätä haastetta esittämällä "kyllä"-vastaukseen lisäksymys "Millä tavalla?" Se jolta on kysytty vastaa "niin kuin käärme", "niin kuin kenguru", "niin kuin hiihtäjä", "hyppien", sen mukaan, miten tahtoo muiden liikkuvan paikkaa vaihtaessaan. Tyyli voi olla mikä tahansa. Samaa tyyliä ei saa käyttää uudestaan.

Junaleikki

Leikkijät asettuvat jonoksi ja muodostavat junan laittamalla kädet edessä olijan hartioille. Juna kulkee tilassa eteenpäin, kunnes jonon ensimmäisenä oleva veturi pysäyttää junan. Veturinkuljettaja kuuluttaa, että juna on saapunut Hiipilään. Siellä kuuluu tietenkin hiipiä. Leikkijät irrottautuvat junasta ja hiipivät ympäri kerhotilaa, kunnes kerhonohjaaja koskettaa jonkun leikkijän olkapäätä. Tästä leikkijästä tulee uusi veturi, jonka perään muut leikkijät muodostavat uuden junan. Juna lähtee liikkeelle. Kun veturi pysäyttää junan, pitää hänen keksiä uusi paikka. Paikkoja voivat olla esimerkiksi Hyppylä, Tanssila, Laulula, Nukkula, Surula, Lintula, Juoksula ja niin edelleen.

Kanaleikki

Leikkijät asettuvat kyykkyyyn, nenä lähelle maata ja lähtevät kulkemaan tilassa takamerin. Kun kaksi leikkijää törmää toisiinsa, molemmat kurkistavat jalkojen välistä ja huutavat: "Kot, kot!" Sitten he jatkavat matkaa.

Loppuhartaus

Luetaan aluksi Sunnuntaikertomuksia-kirjasta tarina "Vauva talossa."
Tämän jälkeen lue Raamatusta Luuk 3: 21-22. Rukoillaan yhdessä kasteen helmen rukous: " Kasteessa ristinmerkkinä piirsit minuun sanasi: Sinä olet minun. En koskaan hylkää sinua." Lopuksi voidaan kuunnella vielä jokin teemaan sopiva laulu.

Büisíehdotuksia

Saraste – Kutsu (Levyllä: Toisen maailman ruhtinaat)

Saraste – Sinä olet minun (Levyllä: Kolme yötä hautausmaalla ja muita tarinoita)

Juha Tapio – Väsyneet maan (Levyllä: Tuulen valtakunta)

Juha Tapio – Pidä sydämestäs huolta (Levyllä: Lapislatsulia)

Pekka Simojoki – Aamuruskon siivin

5. kerhokerta: Autiomaan helmi

Tällä kerhokerralla tutustutaan autiomaan helmeen. Kerhokerran tavoitteena on oppia ymmärtämään, mitä on kiusaus ja miten kiusauksia voi välttää.

Autiomaan helmi muistuttaa siitä, että ihminen joutuu valitsemaan hyvän ja pahan välillä. Ihmisen tulee opetella vastustamaan kiusauksia. Kiusauksia tulee vastaan jokaisen ihmisen elämässä erilaisissa tilanteissa.

Kiusaus-rata

Kerholaisille ohjeistetaan, että he ovat matkalla koulusta kotiin ja äiti on ohjeistanut tulemaan suoraan kotiin poikkeamatta reitiltä.

Matkanvarrella tulee kuitenkin vastaan erilaisia asioita, jotka koittavat houkutella pois kotimatkalta. Tavoitteena on, että kaikki kerholaiset menevät suoraan kotiin, eli välttävät kaikki kiusaukset. Jos kuitenkin käy niin, että joku kerholainen tarttuu johonkin kiusaukseen, on kotona kuitenkin vastassa anteeksiantava äiti.

Voit toteuttaa radan konkreettisesti siirtymisenä paikasta a paikkaan b ja sijoitella kiusaukset matkan varrelle, tai toteuttaa harjoituksen yhdessä tilassa. Kiusaukset voit kirjoittaa tai tulostaa papereille, joista kerholaiset lukevat ne reitin varrella. Pienempien kerholaisten kanssa harjoitus kannattaa toteuttaa yhteisesti niin, että kerhonohjaaja lukee kiusauksen ja kysyy, mitä kerholaiset tekisivät. Reitti voidaan kulkea yksin tai ryhmässä. Kun kerholaiset kulkevat jonkin reitin, ohjeista kerholaisia palaamaan aloituspaikalle, mikäli päättävät tarttua matkan varrella tarjottuun tilaisuuteen. Toinen kerhonohjaaja jää aloituspaikalle ja toinen menee lopetuspaikalle.

Kiusaus 1: Kaverisi on saanut juuri uuden videopelin ja pyytää sinua suoraan koulusta heille pelaamaan peliä. Kyseinen peli on sellainen, jonka olet itsekin halunnut ja jota todella haluat päästä pelaamaan. Mitä teet? Lähdetkö kaverille, vai menetkö ohjeistetusti suoraan kotiin.

Kiusaus 2: Luokkatoverisi ovat menossa koulun jälkeen pelaamaan porukalla jalkapalloa / Liisan luo viettämään tyttöjeniltaa. Sinuakin pyydetään mukaan ja haluat todella mennä, koska kaikki muutkin menevät. Mitä teet? Lähdetkö mukaan, vai menetkö ohjeistetusti suoraan kotiin.

Kiusaus 3: Tapaat koulumatkalla ihastuksesi, joka pyytää sinua kanssaan katsomaan lempielokuvaasi. Et ole aiemmin viettänyt aikaa ihastuksesi

kanssa ja olet todella iloinen, kun ihastuksesi puhuu sinulle ja haluaa viettää aikaa kanssasi. Mitä teet? Lähdetkö katsomaan elokuvaa vai menetkö ohjeistetusti kotiin?

Kiusaus 4: Olet jo melkein kotona, kun naapurissasi asuva saman ikäinen Veera juoksee sinut kiinni. Veera kertoo, että heidän perheeseen on tullut tänään koiranpentu ja kysyy, haluatko tulla katsomaan koiraa. Mitä teet? Menetkö naapuriin katsomaan koiranpentua vai menetkö ohjeistetusti kotiin?

Käykää lopuksi yhdessä harjoitus läpi. Jos joku kerholaisista tarttui johonkin kiusaukseen, käykää vielä yhteisesti läpi, että kiusaukseen lankeamisen sai anteeksi. Myös Jumala antaa meille anteeksi, vaikka ek-syisimme tieltä, jos pyydämme anteeksi.

Pohditaan vielä lopuksi yhdessä, miltä harjoitus tuntui. Oliko helppo kieltäytyä kiusauksista? Miksi, miksi ei? Millaiset asiat olisi saaneet poikkeamaan polulta? Millaisista asioista on yleensä vaikea kieltäytyä.

Ei

Tässä harjoituksessa opetellaan sanomaan kiusauksille ei.

Kerholaiset jaetaan pareihin. Parit asettuvat kerhotilaan vastakkain. Toinen parista koittaa houkutella toista tekemään jotakin ja toinen kieltäytyy. Harjoituksessa voi käyttää myös pientä tönäisyä tehostakseen sanoja. Toista osapuolta ei kuitenkaan saa satuttaa. Käskyt ja kieltäytymiset tulee sanoa napakasti, tarvittaessa vaikka huutamalla, niin, että toinen uskoo. Parit vaihtavat rooleja jokaisen käskyparin kohdalla, jotta jokainen pääsee käskemään ja kieltäytymään. Pareja voidaan myös sekoittaa harjoituksen aikana.

Käskyparit ovat: 1. ota! – en ota! 2. katso! – en katso! 3. mene! – en mene! 4. tule! – en tule! Voitte keksiä myös lisää käskypareja.

Loppuhartaus

Luetaan kertomus tuhlaajapojusta. Tämä kertomus löytyy Lapsen Raamatusta sivulta 174–175 ja Raamatusta Luuk. 15: 11–32. Kertomus kertoo siitä, että Jumala on rakastava isä, joka armahtaa ja antaa anteeksi, kun palaamme katuen kiusauksien poluilta. Rukoillaan yhdessä autiomaan helmen rukous: " Teen väärin ja satutan muita. En jaksakaan yksin, kaipaan rakkautta. Armahda minua.." Lopuksi voidaan vielä kuunnella tai laulaa joku laulu.

Büüsiendotuksia

VIP – Isä meidän – (Levyllä: Sokeita)

klk. – Varjoissa yön (Levyllä: Kiitän luojaani sinusta)

HB – Valvokaa (Levyllä: Enne)

6. kerhokerta: Pyhän huolettomuuden helmi

Tällä kerhokerralla aiheena on pyhän huolettomuuden helmi. Kerhokerran tavoitteena on opetella luopumaan turhasta huolehtimisesta.

Pyhän huolettomuuden helmi kertoo siitä, että meidän tulisi elää huolettomina ja vapaina pelosta. Helmi muistuttaa siitä, että asioihin tulee suhtautua rohkealla ja positiivisella mielellä. Ei ole kyse vain siitä, miten asiat ovat vaan myös siitä, miten asiat ottaa.

Rentoutusharjoitus

Rentoutusharjoituksen aikana jätetään arkiset huolet pois. Kerhonohjaaja lukee tekstiä rauhallisesti ja pitäen taukoja. Pyydä aluksi kerholaisia ottamaan hyvä asento ja omaa tilaa kerhotilassa. Kun kaikki ovat löytäneet paikkansa, aloita tekstin lukeminen:

Sulje silmäsi. Ole hetki paikallasi hyvässä asennossa. Unohda hetkeksi päivän tapahtumat ja muistettavat tärkeät asiat. Lepää vähän aikaa.

Ajattele sellaista hetkeä, jolloin tunnet olosi oikein hyväksi. Hetkeä jolloin aika tuntuu pysähtyvän. Tuntuu helpolta ja mukavalta. Ei ole kiire minnekään. Ei tarvitse tehdä mitään, mitä et haluaisi. Tekemättömät tehtävät eivät paina mieltäsi.

Katsele ympärillesi. Tämä on sinun oma paikkasi. Mitä näet ympärilläsi?

Missä olet? Oletko kotona omassa huoneessasi? Lumisella metsäpolulla? Järven rannassa laiturilla tai leirinuotiolla?

Mitä kuulet? Ehkä perheesi hiljaista puhetta? Puiden havinaa? Lumen nautinaa kenkiesi alla? Palavan puun pauketta tai musiikkia?

Kuka on mukana? Paras ystäväsi, lemmikkisi vai perheesi? Vai oletko sittenkin yksin? Sinun ei välttämättä tarvitse jakaa aikaasi tai paikkaasi kenenkään kanssa.

Paina mieleesi tämä hetki. Saatat tarvita sitä. Palaa tähän paikkaan, kun haluat. Mene käymään siellä aina, kun mahdollista. Huomaat, että omassa paikassasi sinulle tulee heti parempi mieli. Sinä ansaitset paikan, jossa sinun on hyvä olla.

Räsynukke

Harjoituksen tarkoituksena on lämmitellä jäseniä seuraavaa harjoitusta varten. Jokainen tekee harjoituksen yksilönä, eikä muiden toimintaa tarvitse seurata.

Jakaannutaan kerhotilaan laajasti. Aloitetaan tärastelemään kehoa. Ensin liike on pientä, mutta leviää hiljalleen koko kehoon. Tärstellään ja ravistellaan, kunnes keho alkaa lämmetä. Seuraavaksi aletaan hyppiä ja tärstellä samanaikaisesti. Tarkoitus on olla ihan rentona, kuten räsynukke. Harjoitusta jatketaan jonkin aikaa.

Kulkustanssi

Edellisen harjoituksen tavoin myös tämä harjoitus tehdään yksilönä.

Liikutaan rytmikkään musiikin tahtiin ympäri tilaa ja kuvitellaan, että eri ruumiinosissa on kulkusia, joita kilistellään. Ohjaaja voi ohjeistaa, että ensin kulkusia on vaikkapa sormenpäissä, sitten kulkusia ilmestyy myös muualle kehoon, varpaisiin, polviin, ranteisiin, korviin, yksi ruumiinosa kerrallaan. Lopulta kaikkia kulkusia kilistellään samaan aikaan.

Liikkeiden matkiminen ringissä

Valitaan yksi vapaaehtoinen, joka menee hetkeksi toiseen tilaan. Loput leikkijät asettuvat piiriin. Piiristä valitaan yksi johtaja, joka alkaa tehdä käsillä jotakin liikettä. Muut piirissä olijat matkivat parhaansa mukaan johtajaa. Vapaaehtoinen kutsutaan takaisin ja hän saa mennä piirin keskelle. Keskellä olija yrittää arvata, kuka piirissä on johtaja, jota muut matkivat. Johtaja vaihtaa välillä tekemäänsä liikettä ja muut seuraavat perässä. Kun vapaaehtoinen keksii, kuka on johtaja, kierros loppuu. Seuraavaksi voidaan valita uusi vapaaehtoinen. Vapaaehtoisia voidaan valita myös useampi.

Loppuhartaus

Aloitetaan hartaus lukemalla seuraava lyhyt teksti:

Päivä kerrallaan – se riittää. Älä katso taaksepäin ja sure mennyttä, sillä se ei palaa. Älä murehdi huomista – sen aika ei ole vielä. Tee juuri tästä hetkestä elämisen ja muistamisen arvoinen.

Rukoillaan yhdessä pyhän huolettomuuden helmen rukous: " Sinä tiedät, mitä tarvitsen. Varjele minut huolehtimasta." Kuunnellaan tai lauletaan vielä lopuksi joku teemaan sopiva kappale.

Biisiehdotuksia

Olli Helenius – Uusi päivä (Levyllä: Kulkea kuin vapaa)

kls. – Ääriviivasi (Levyllä: Sokea toista taluttaa)

7. kerhokerta: Rakkauden helmet

Tällä kerhokerralla käsittelyyn otetaan rakkauden helmet ja pohditaan niitä erityisesti lähimmäisenrakkauden helmen kautta. Kerran päätavoitteena on, että jokainen kerholainen oppii pohtimaan, millaisissa arkisissa tilanteissa voisi olla ystävä tai lähimmäinen toiselle.

Rakkauden helmet kertovat kahdesta erilaisesta rakkaudesta. Ensimmäinen helmi kertoo ja muistuttaa Jumalan rakkaudesta vastaanotettuna lahjana. Ihminen kokee, että häntä rakastetaan juuri sellaisena kuin hän on. Tämä rakkaus on pyyteetön ja suuri. Toinen helmi kertoo lähimmäisenrakkaudesta ja siitä, että ihminen itsekin voi rakastaa, koska Jumala on ensin rakastanut häntä.

Aluksi

Kerhonohjaaja pohjustaa kerhokerran aihetta kertomalla, että rukoushelminauhassa on kaksi rakkauden helmeä, joista molemmilla on oma sisältönsä. Ensimmäinen rakkaudenhelmi kertoo Jumalan rakkaudesta, joka antaa kaiken, eikä jätä yksin, rakkaudesta, jonka saamme vain ottaa vastaan. Toinen rakkauden helmi on lähimmäisenrakkauden helmi. Siihen sisältyy ajatus toisten hyväksi toimimisesta ja esirukouksesta.

Ensimmäinen rakkauden helmi

Jumalan rakkauden helmi käydään läpi seuraavien tekstien muodossa. Luettujen tekstien jälkeen voidaan vielä yhdessä keskustella Siitä, mitä Jumalan rakkaus on.

"Kun olen yksin ja nälissäni, tulen ristin lähelle, Jeesus. Sinä katsot minua niin kuin rakasta lastasi ja annat minulle elämänpuusta hedelmän. Kun syön sitä, tulen kylläiseksi ja väsyneet jalkani innostuvat taas juoksemaan." – Kaisa Raittila teoksessa: Martin Lönnebon rukoushelmet, 2000

Isän rakkauskirje

Lapseni...

Et ehkä tunne minua, mutta minä tiedän kaiken sinusta. (Ps. 139:1) Tiedän milloin istut ja milloin nouset. (Ps. 139:2) Tunnen kaikki sinun tiesi. (Ps. 139:3) Olen laskenut kaikki pääsi hiuksetkin. (Matt. 10:29-31) Tein sinut minun ku-

vakseni. (1. Moos. 1:27) Minussa sinä elät, liikut ja olet. (Ap.t. 17:28) Sillä sinä olet minun lapseni. (Ap.t. 17:28) Tunsin sinut jo ennen syntymääsi. (Jer. 1:4-5) Valitsin sinut, kun suunnittelin luomakuntaa. (Ef. 1:11-12) Et ollut vahinko. (Ps. 139:15-16) Kaikki sinun päiväsi on kirjoitettu minun kirjaani. (Ps. 139:15-16) Päätin tarkkaan, milloin synnyt ja missä asut. (Ap.t. 17:26) Sinä olet ihme, suuri ihme. (Ps. 139:14) Kudoin sinut kokoon äitisi kohdussa. (Ps. 139:13) Saatoin sinut maailmaan syntymäpäivänäsi. (Ps. 71:6)

Ne, jotka eivät tunne minua, ovat antaneet minusta väärän kuvan. (Joh. 8:41-44) En ole kaukainen enkä vihainen vaan täydellinen rakkaus. (1. Joh. 4:16) Ja haluan antaa sinulle ylen määrin rakkauttani (1. Joh. 3:1) vain siksi, että olet minun lapseni ja minä olen Isäsi. (1. Joh. 3:1) Tarjoan sinulle enemmän kuin maallinen isäsi koskaan kykenisi. (Matt. 7:11) Sillä minä olen täydellinen Isä. (Matt. 5:48) Kaikki hyvä, mitä saat, tulee minulta. (Jaak. 1:17) Minä olen sinun huolenpitäjäsi ja täytän kaikki tarpeesi. (Matt. 6:31-33) Suunnitelmani sinun tulevaisuutesi varalle on aina ollut täynnä toivoa. (Jer. 29:11) Minä rakastan sinua ikuisella rakkaudella. (Jer. 31:3) Ajatukseni sinua kohtaan ovat luke-mattomat kuin hiekanjyväset meren rannalla. (Ps. 139:17-18) Minä iloitsen sinusta laulaen. (Sef. 3:17) En koskaan lakkaa tekemästä sinulle hyvää. (Jer. 32:40) Sillä sinä olet minun aarteeni. (2. Moos. 19:5) Haluan koko sydämeistäni ja sielustani palauttaa asemasi lapsenani. (Jer. 32:41) Ja tahdon näyttää sinulle suuria ja ihmeellisiä asioita. (Jer. 33:3) Jos etsit minua koko sydämestäsi, löydät minut. (5. Moos. 4:29) Iloitse minussa, ja annan sinulle, mitä sydämesi toivoo, (Ps. 37:4) koska juuri minä olen antanut sinulle ne toiveet. (Fil. 2:13) Voin tehdä sinulle enemmän kuin osaat edes kuvitella, (Ef. 3:20) sillä olen suurin rohkaisijasi. (2. Tess. 2:16-17)

Olen myös Isä, joka lohduttaa sinua kaikissa murheissasi. (2. Kor. 1:3-4) Kun sydämesi on särkynyt, olen lähelläsi. (Ps. 34:18) Kannan sinua sylissäni niin kuin paimen kantaa lammastaan. (Jes. 40:11) Kerran tulee päivä, jolloin pyyhin silmistäsi kaikki kyyneleet. (Ilm. 21:3-4) Ja otan pois kaiken sen tuskan, jota olet kärsinyt maan päällä. (Ilm. 21:3-4) Olen Isäsi ja rakastan sinua aivan kuin poikaani Jeesusta. (Joh. 17:23) Jeesuksessa rakkauteni sinuun tulee ilmi. (Joh. 17:26) Hän on olemukseni täydellinen kuva. (Hepr. 1:3) Hän tuli osoittamaan, että olen puolellasi, en sinua vastaan, (Room. 8:31) ja kertomaan, etten pidä kirjaa synneistäsi. (2. Kor. 5:18-19) Jeesus kuoli, jotta sinä ja minä voimme tehdä sovinnon. (2. Kor. 5:18-19) Hänen kuolemansa oli lopullinen osoitus rakkaudestani sinua kohtaan. (1. Joh. 4:10) Annoin kaiken, mitä rakastin, saadakseni sinun rakkautesi. (Room. 8:31-32) Jos otat vastaan Jeesuksen, otat vastaan minut. (1. Joh. 2:23) Eikä mikään enää erota sinua minun rakkaudestani. (Room. 8:38-39)

Tule kotiin, ja järjestän taivaassa kaikkien aikojen juhlat. (Luuk. 15:7) Olen aina ollut ja tulen aina olemaan Isä. (Ef. 3:14-15) Kysyn sinulta: haluatko olla lapseni? (Joh. 1:12-13) Minä odotan sinua. (Luuk. 15:11-32)

Rakkaudella, Taivaallinen Isäsi, Kaikkivaltias Jumala

Toinen rakkauden helmi

Toinen rakkaudenhelmi kätkee sisäänsä ajatuksen lähimmäisen rakkaudesta ja toisten kunnioittamisesta. Siitä, että voimme rakastaa, koska Jumala on ensin rakastanut. Voimme rakastaa, koska meille on annettu rakkaus lahjana.

Yhteinen ajatuskartta ystävydestä

Kerhonohjaaja voi halutessaan ennen kerhokertaa valmistella ison kartongin tai paperin, jonka keskelle kirjoitetaan "Ystävyys." Ajatuskartan tekeminen voidaan myös yhteisesti aloittaa kirjoittamalla keskelle sana ystävyys. Tämän sanan ympärille lähdetään rakentamaan keskustellen, piirtäen ja kirjoittaen ajatuskarttaa ystävydestä ja ystävistä. Ajatuskartassa voi pohtia esimerkiksi ominaisuuksia, joita hyvällä ystävällä on tai ei ole, asioita, joita ystävien kanssa on mukava tehdä tai ajatuksia siitä, eroaako ystävä ja kaveri toisistaan jotenkin. Lopuksi yhdessä tehty ajatuskartta voidaan laittaa esimerkiksi seinälle näkyviin, jotta siihen voi palata myöhemmillä kerhokerroilla.

Pohtikaa yhdessä myös lähimmäisenrakkautta kouluissa. Miten se näkyy esimerkiksi kiusaamistilanteissa tai mitä voisi itse ehkä tehdä toisin, jos huomaa kiusaamista? Millaisilla pienillä arkisilla teoilla voi osoittaa olevansa ystävä tai lähimmäinen sille koulukaverille, jota kukaan muu ei huomaa tai joka on erilainen kuin muut? Millaisilla pienillä teoilla voidaan koulussa tai harrastuksissa kannustaa muita lähimmäisenrakkauteen?

Ystävänpäiväkortit

Kerhonohjaaja voi laittaa taustalle soimaan ystävyys tai kaveriaiheista musiikkia, jonka aikana askarrellaan ystävänpäiväkortteja. Vaikka ei olisi-kaan ystävänpäivä, koska oikeastaanhan ystävänpäivä on joka päivä ja pieni muistaminen ilman erityistä merkkipäivää piristää aina. Kortin voi tehdä ystävälle, äidille, isälle, kummille, mummlle, vaarille tai vaikka naapurille. Tärkeää olisi kuitenkin saada korttiin kirjoitettua tai piirrettyä jotakin mukavaa vastaanottajasta. Halutessaan voi myös kirjoittaa kirjeen, mikäli se tuntuu luontevammalta kuin kortin askartelu.

Tätä tehtävää varten olisi hyvä varata valmiiksi kartonkeja, kyniä, liimaa, saksia, leikeltäviä lehtiä sekä muita askartelutarvikkeita. Lisäksi voit varata valmiiksi esimerkiksi tulostettuja runoja, aforismeja tai ajatuksia ystävyydestä.

Loppuhartaus

Luetaan Kerron sinulle tarinan II -kirjasta tarina "Tärkeä vieras." Tarinaa voi avata muutamalla sanalla ja kertoa lähimmäisenrakkauden tärkeydestä. Raamatunkohdaksi tähän hartauteen sopii esimerkiksi rakkauden kaksoiskäsky Matt. 22: 36-40.

Rukoillaan yhdessä rakkauden helmien rukoukset:

Rakkauden 1. helmi: Ruoki minut rakkaudella, Jumala.

Rakkauden 2. helmi: Niin kuin sinä lohdutat, anna minun lohduttaa. Niin kuin sinä rakastat, anna minun rakastaa.

Lopuksi voidaan laulaa yhdessä jokin laulu tai kuunnella jokin teemaan sopiva kappale. Laulettaviksi lauluiksi sopivia ovat esimerkiksi "Minun ystäväni on kuin villasukka", joka löytyy Laulutuuhi-kirjasta, sekä "Kaksi tavallista kättä," joka puolestaan löytyy Nuoren seurakunnan veisukirjasta, vuoden 2010 julkaisu.

Büisihdotuksia

Juha Tapio - En mitään en ketään (Levyllä: Hyvä voittaa)

HB - Hän pitää kädestäs kiinni (Levyllä: Piikki lihassa)

AOC feat. Elvis - Tuhansii ihmisii (Levyllä: Tykkii evankeliumii)

FOG - Puhdistava rakkaus (Levyllä: Vastavirtaan)

kl. - Rakastan (Levyllä: Rikki)

Robin - Sisko (Levyllä: Chillaa)

Justin Bieber - Pray (Levyllä: Under the Mistletoe)

8. kerhokerta: Salaisuuden helmet

Tällä kerralla tutustutaan salaisuuden helmiin. Kerran tavoitteena on ymmärtää omien salaisuuksien tärkeys ja se, että kaikki salaisuudet voidaan luottavin mielin kantaa Jumalan tietoon.

Salaisuuden helmet kätkevät kaikki salaiset rukoukset. Nämä helmet auttavat rukoilijaa muistamaan omat tärkeimmät rukouksensa. Näiden helmien kohdalla usein pysähdymme miettimään niitä rakkaita ja tärkeitä ihmisiä, joiden puolesta haluamme rukoilla.

Salaisuuslaput

Taustalle voi laittaa soimaan jotakin rauhallista musiikkia. Kirjoitetaan papereille omia salaisuuksia, sellaisiakin, joita ei koskaan ole kertonut kenellekään. Salaisuudet voivat olla isoja tai pieniä. Lappuja ei tarvitse näyttää kenellekään. Lopuksi laput taitellaan ja laitetaan yhteen paikkaan, esimerkiksi johonkin laatikkoon. Loppuhartaudessa voidaan rukouksessa tuoda Jumalan eteen kaikki nämä salaisuudet.

Mikäli kerhopaikalla on mahdollisuus, voidaan laput polttaa esimerkiksi takassa, jolloin salaisuudet kulkevat vertauskuvallisesti savun mukana Jumalan luo. Mikäli lappujen polttaminen ei ole mahdollista, voidaan laput esimerkiksi repiä, jottei kukaan pääse lukemaan toisten salaisuuksia.

Musiikkia ja liikkumista

Palataan siihen omaan salaiseen paikkaan, johon tutustuttiin Pyhän huolettomuuden helmen kohdalla. Ohjaa kerholaiset ottamaan tilaa kerhosta. Laita taustalle musiikkia soimaan. Ohjaa leikkijät liikkumaan musiikin tahtiin tilassa ottamatta kontaktia toisiin. Jokainen liikkuu sillä tavalla, kuin tuntuu luontevalta. Sama musiikki voi aiheuttaa ihmisissä erilaisia tunnetiloja, joten jokaiselle tulee musiikista omanlainen olo.

Voimaeläimet

Syvimpiin salaisuuksiin voi liittyä myös omia pelkoja ja haasteita. Tässä harjoituksessa etsitään rohkeutta voimaeläimestä. Käydään aluksi läpi kierros, jossa jokaiselta kerholaiselta kysytään: "Jos olisit eläin, mikä eläin olisit." Eläin voi olla mikä tahansa eläin. Tämän eläimen pohjalta lähdetään tekemään seuraavaa harjoitusta.

Jokainen ottaa oman paikan tilasta, tarkoituksena saada vähän omaa tilaa ympärille, jotta pystyy liikkumaan ja toimimaan vapaasti. Harjoituksessa ei oteta kontaktia muihin, vaan jokainen tekee itsenäisesti ja omassa tahdissaan. Taustalle laitetaan soimaan nopeutuvaa tai voimistuvaa musiikkia. Ohjaaja kertoo, miten tehtävässä edetään.

Ensin haetaan eläimen tuntua, miten eläin on, miten liikkuu, miten seisoo, millainen ilme sillä on, yritetään päästä eläimen nahkoihin. Hiljalleen lähdetään liikkeelle ja liikutaan voimaeläimenä. Seuraavaksi ohjataan ryhmää etsimään voimaeläimen suuttumista. Ensin se ärsyyntyy vähän, pohditaan millainen se on ärsyyntyessään. Hiljalleen voimaeläin suuttuu ja alkaa äännähdellä hermostuneena. Tämän jälkeen voimaeläin suuttuu kunnolla, alkaa ehkä karjaldella tai saattaa nousta takajaloilleen. Kun voimaeläin vihdoinkin saavuttaa vihansa huipun, ohjataan ryhmää pikkuhiljaa etsimään tapaa, jolla voimaeläin rauhoittuu. Hiljalleen hengitys tasaantuu ja eläin rauhoittuu. Millaisessa asennossa eläin on aivan rauhallisimmillaan? Lopuksi ohjataan nuoria palaamaan pois eläimen roolista.

Loppuhartaus

Aloitetaan hartaus rukoilemalla salaisuuslappujen puolesta. Pyydetään siunausta ja ohjausta salaisuuksiin liittyen. Kaikki salaisuutemme ovat Jumalan tiedossa jo ennen, kuin olemme niitä myöntäneet edes itsellemme. Hän tietää pienimmätkin salaisuutemme. Luetaan tarina:

Eräs nuori säveltäjä istui konserttisalissa. Konsertissa esitettiin ensi kertaa hänen säveltämänsä kappale. Yleisö oli innoissaan ja taputti hurjasti käsiään, kun kappale oli soitettu. Mutta nuori mies näytti olevan vain välinpitämätön kaikista näistä suosionosoituksista. Hänen katseensa oli hartaana kiinnittynyt yhteen ainoaan mieheen kuulijoiden joukossa. Säveltäjä piti silmällä jokaista ilmettä, joka leikki tämän miehen kasvoilla. Mies oli hänen opettajansa. Hän välitti enemmän vähimmästäkin hyväksymisen merkistä opettajansa kasvoilla kuin koko suuren joukon suosiosta.

Samoin meidänkin tulisi pitää silmällä Jeesuksen kasvoja, sillä hänen mielipiteensä merkitsee paljon enemmän kuin koko maailman mielipide.

Büüsi ehdotuksia

kl. – Salaisuuksista (Levyllä: Kiitän luojaani sinusta)

Pekka Laukkarinen – Mitä näet kun minua katsot (Levyllä: Gloriaa)

9. kerhokerta: Yön helmi ja ylösnousemuksen helmi

Tällä kerralla käsittelyssä on kaksi helmeä yön helmi ja ylösnousemuksen helmi. Matka kulkee surusta iloon. Tavoitteena on oppia, että suru on osa elämää, samoin kuin ilokin.

Yön helmi kertoo kärsimyksestä, surusta ja kuolemasta. Nämä synkät kokemukset voivat tehdä meistä vahvempia, jos uskallamme jättää ne Jumalan käsiin ja luottaa, että hän kantaa meidät näidenkin hetkien yli.

Ylösnousemuksen helmi muistuttaa meitä ylösnousemuksesta, siitä jonka joskus uskoimme olevan kaikkein kauimpana, ja joka nyt onkin lähimpänä. Ylösnousemuksen helmi muistuttaa rauhasta, joka on mahtava toiminnan lähde.

Surut solmuina

Varaa jokaiselle kerholaiselle pätkä köyttä. Laita taustalle soimaan jotakin rauhallista musiikkia. Kehota kerholaisia miettimään, mistä asioista on nyt surullinen tai mistä on ollut viimeisen viikon aikana surullinen. Kehota kerholaisia solmimaan köyteen solmu jokaista surun aihetta kohden. Tehdävä tehdään yksilöinä, eikä kenenkään tarvitse kertoa ääneen, mitkä ne solmuihin liittyvät surunaiheet.

Keskustellaan yhdessä, millaisilla asioilla surua voi helpottaa, tai mitä silloin kannattaa tehdä, kun on surullinen. Muistuta, että pidempään jatkuvasta tai kovin voimakkaasta surusta kannattaa jutella vanhempien tai muiden luotettavien aikuisten kanssa.

Lopuksi kerholaiset saavat viedä köydet kotiin. Köyteen voi palata myöhemmin solmimaan uusia suruja tai huolia, tai avaamaan jo helpottaneita surunaiheita solmuilta.

Näistä asioista iloitsen

Laita taustalle jotakin iloista musiikkia soimaan.

Piirretään väriliiduilla isolle paperille yhdessä asioita, joista iloitsemme. Jokaisen elämässä on ilonaiheita. Pieniä ja suuria. Piirtelyn lomassa voi keskustella esimerkiksi siitä, mistä kukin on iloinnut viimeisen viikon aikana.

Lopuksi käydään piirros yhdessä läpi. Jokainen voi kertoa omista piirroksistaan, mutta kenenkään ei ole pakko kertoa, mikäli ei halua.

Loppuhartaus

Aloitetaan hartaus lukemalla tarina.

Taivaankoti

Kerron teille Johannasta ja hänen ystävästään Leifistä. He asuivat samassa kerrostalossa. Joka päivä he menivät yhdessä leikkimään leikkikentälle. Leif luki sanomalehteä ja Johanna leikki toisten kanssa. Leif oli jo vanha ja sairas. Hän ei ollut enää töissä. Hän oli ollut merimies. Usein Leif kertoi, millaista oli kaukaisissa kaupungeissa ja millaista merellä oli myrskyllä. Kerran Leif ei enää jaksanut nousta vuoteesta, joten Johannan isä soitti ambulanssin ja Leif vietiin sairaalaan. Johanna kävi katsomassa ystäväänsä sairaalassa. Eräänä päivänä äiti otti Johannan syliinsä. Äiti sanoi: "Sairaalasta soitettiin. Leif ei tule enää takaisin. Leif on kuollut." Sitten äiti sytytti kynttilän. Johanna istui ja katsoi kynttilää hiljaa. Äiti sanoi: "Jumala, joka pitää meistä huolen, kun me elämme, pitää meistä huolen myös silloin, kun me kuolemme. Minä uskon, että Leif on Jumalan luona."

Jumala herätti Jeesuksen kuolleista. Samoin hän herättää Leifin ja kerran meidätkin. Johannalla on ikävä Leifiä, mutta hän voi silti muistella yhteistä aikaa sytyttämällä kynttilän tai viemällä kukkia haudalle.

Rukoillaan yhdessä yön helmen ja ylösnousemuksen helmen rukoukset:

Yön helmi: Jumalani, missä olet? Sinun käsiisi minä annan henkeni.

Ylösnousemuksen helmi: Sinä muutat suruni iloksi

Lopuksi voidaan vielä laulaa tai kuunnella jokin teemaan sopiva laulu.

Bíisíehdotuksia

Connection Posse – Itkevän rukous (Levyllä: Sankari)

kl. – Kuoliaaksi vaiettu (Levyllä: Vedä henkeä nyt)

AOC – Ikuisuus (Levyllä: Tykkii evankeliumii)

Saraste – Ei ole kuolemaa (Levyllä: Toisen maailman ruhtinaat)

Juha Tapio – Onnen tähdet (Levyllä: Ohikiitävää)

10. kerhokerta: Yhteenveto

Tällä kerralla palataan vielä muistelemaan kaikkia helminauhan helmiä. Tämän kerhokerran lopussa kerholaiset voivat viedä omat rukoushelmen-
sä kotiin.

Aluksi

Aloitetaan kerhokerta muistelemalla yhdessä, mikä mikäkin helmi oli. Tässä voi käyttää apuna isoja pahvisia tai kankaisia helmiä, mikäli sellai-
set oli helmiä kootessa käytössä.

Käykää helmet järjestyksessä yksitellen läpi. Kysy kerholaisilta, muistaa-
ko joku, mikä kyseinen helmi oli ja mihin se liittyi. Muistelkaa yhdessä
myös, mitä sen helmen kerhokerralla tehtiin. Voit myös kysyä, mikä hel-
mistä on jäänyt parhaiten mieleen tai mikä toiminnallinen juttu on ollut
kivoin.

Pohditaan yhdessä helminauhan sisältöä elämänkaarena, mitä tärkeitä jut-
tuja mihinkin helmeen voi liittyä. Miten helminauha on pelastusrengas?

Kenet haluan viereeni matkalle

Asetetaan tuolit piiriin. Piirissä on yksi tuoli enemmän kuin leikkijöitä. Lähdetään kuvitteelliselle matkalle. Se, jonka oikealla puolella on tyhjä
tuoli, kutsuu viereensä jonkun piiristä ja kertoo perustelut. Esimerkiksi
"Haluan viereeni Hennan, koska Hennan kanssa on kiva rakentaa legois-
ta." Kutsuttu leikkijä siirtyy tyhjälle tuolille. Nyt se, jonka oikealla puolel-
la on tyhjä tuoli, kutsuu viereensä jonkun. Samaa henkilöä ei voi pyytää
takaisin viereensä. Olisi hyvä pyrkiä siihen, että kaikki pääsevät olemaan
kutsuttavina ja kutsujina.

Leikin ajatuksena on yhdessä käydyn matkan muistelu ja tulevien yhteis-
ten hetkien suunnittelu. Rukoushelmikertojen aikana kerholaiset ovat tul-
leet toisilleen tutuiksi ja osaavat varmasti löytää positiivisia asioita kai-
kista kerholaisista.

Isä meidän -rukous

Isä meidän rukouksen voi myös toteuttaa liikuttavan rukouksen avulla. Seuraava versio löytyy Hanna Paavilaisen ja Juha Luodeslammen kirjasta "Liikuttava rukous."

Isä meidän, joka olet taivaissa.

- Pyöräytä sormellasi ympyrä vaakatasossa edessäsi ja kohota sitten molemmat kätesi sekä katseesi ylös.

Pyhitetty olkoon sinun nimesi.

- Piirrä sormella viiva toisen käden kämmeneen (kuin kirjoittaisit kämmeneesi jotakin), aseta sitten kädet sydämellesi ja kumarra.

tulkoon sinun valtakuntasi.

- Kurkota käsilläsi yläviistoon ja tartu ilmaan sormillasi. Tuo kädet nyrkissä alas ja avaa ne eteesi kämmenet ylöspäin.

Tapautukoon sinun tahtosi myös maan päällä niin kuin taivaassa.

- Vie kämmenet ohimoillesi, kosketa maata tai lattiaa ja kohota kätesi ja katseesi ylös.

Anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme.

- Hiero kevyesti vatsaasi.

Ja anna meille meidän syntimme anteeksi, niin kuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet.

- Laita molemmat kädet nyrkkiin ja nyrkit vastakkain. Avaa nyrkit ja pyyhkäise vuoronperään kummallakin kädellä toista kämmentä. Toista liike: nyrkit, pyyhkäisy.

Äläkä saata meitä kiusaukseen,

- Laita kädet kasvoillesi niin että peität kasvosi kokonaan.

vaan päästä meidät pahasta.

- Ravistele käsiäsi ranteet rentoina.

Sillä sinun on valtakunta

- Avaa kädet eteesi kämmenet ylöspäin.

ja voima

- Laita kädet nyrkkiin edessäsi ja purista.

ja kunnia

- Kohota kätesi ylös.

iankaikkisesti.

- Piirrä ilmaan vaakatasossa numero 8.

Aamen.

- Laita kädet ristiin.

Loppuhartaus

Aloita loppuhartaus lukemalla Brad Springerin kirja "Ihmeellinen helminauha." Tämä kirja käy rukoushelmien tarinan ja kaikkien helmien sisällöt lyhyesti ja lapselle sopivalla tavalla läpi.

Rukoillaan yhdessä kaikki helmirukoukset koskettamalla aina kuhunkin rukoukseen kuuluvaa helmeä.

Jumala-helmi: Sinä olet ääretön. Sinä olet lähellä. Sinä olet valo

Hiljaisuuden helmet: Ota yksinäisyyteni. Olen sinun

Minä-helmi: Minä olen suuri ihme, ja kiitän sinua siitä

Kasteen helmi: Kasteessa ristinmerkkinä piirsit minuun sanasi: Sinä olet minun. En koskaan hylkää sinua.

Autiomaan helmi: Teen väärin ja satutan muita. En jaksa yksin, kaipaen rakkautta. Armahda minua.

Pyhän huolettomuuden helmi: Sinä tiedät, mitä tarvitsen. Varjele minut huolehtimasta

Rakkauden 1. helmi: Ruoki minut rakkaudella, Jumala

Rakkauden 2. helmi: Niin kuin sinä lohdutat, anna minun lohduttaa. Niin kuin sinä rakastat, anna minun rakastaa

Salaisuuden helmet: Sinä näet salaisuuteni, Jumala. Tee minusta rohkea. Lohduta minua.

Yön helmi: Jumalani, missä olet? Sinun käsiisi minä annan henkeni.

Ylösnousemuksen helmi: Sinä muutat suruni iloksi

Viimeinen hiljaisuuden helmi: Herran siunaus

Paluu Jumala-helmeen: Sinä olet ääretön. Sinä olet lähellä. Sinä olet valo.

Lopuksi voidaan kuunnella tai laulaa vielä joku kappale, joka on kuunneltu jollain aikaisemmalla kerralla tai joku uusi kappale. Biisiehdotuksia löytyy aiempien kerhokertojen alta.

Lähtekirjallisuutta

Osa tässä esitellystä toimintamateriaalista on poimittu valmiina jo olemassa olevasta materiaaleista. Osa on variaatioita vanhoista toiminnallisista menetelmistä. Osa materiaalista on uutta.

Toiminnallisia menetelmiä

Johanna Reftel, Kristina Reftel ja Henrik Broché – Poriseva Puuro

Minna Valkeapää – Pomppivat pavut

Hanna Paavilainen ja Juha Luodeslampi – Liikuttava rukous

Tarinoita ja kertomuksia

Heli Pruuki – Kerron sinulle tarinan I–III

Sunnuntaikertomuksia

Lapsen Raamattu

Brad Springer – Ihmeellinen helminauha

Sam McBartney – Kaikki ovat yhtä rakkaita

Rukoushelmikirjoja

Kaarina Hakkarainen – Helmeilyä: Rukoushelmet kouluikäisten elämässä, 2009

Kaarina Hakkarainen, Siv Jern, Eeri Jokela, Martin Lönnebo, Ann-Sofi Storbacka – Rukoushelmet: Polku hiljaisuuteen, 2004

Anne Hölländer, Leena Salmensaari, Ann-Sofi Storbacka – Martin Lönnebon lasten rukoushelmet, 2002

Martin Lönnebo – Rukoushelmet: Elämän helmet, 1996

Kaisa Raittila – Martin Lönnebon rukoushelmet, 2000